Ekonomik ve Finansal Görünüm

Eylül 2020

alBaraka BANKNOT

Ekonomik Görünüm

Güncel Görünüm

- **Büyüme:** İkinci çeyrekte, Covid-19 etkileri sebebiyle beklendiği şekilde ekonomide ciddi bir küçülme yaşandı. Buna göre yılın ikinci çeyreğinde Türkiye ekonomisi çey**reklik bazda %11, yıllık olarak ise %9,9** küçüldü. Bu rakamlar, piyasa beklentisinden bir miktar daha olumlu. Mayıs sonu itibariyle ekonominin açılmasının da etkisiyle **stok oluşumunun** ekonomiye ciddi ve bu çeyrek özelinde tek pozitif katkıyı verdiğini görüyoruz. **İhracat** ise ticaret partnerlerimizin salgından yüksek düzeyde etkilenmesi sebebiyle **büyümeyi aşağı** çeken en önemli etmenlerden olurken **turizmin** durma noktasına gelmesi de büyümeyi aşağı çekti. Ayrıca yatırım harcamalarındaki gerileme de bu çeyrekte devam etti.

- **Enflasyon:** Ağustos ayında manşet **enflasyon aylık olarak %0,86** olurken yıllık bazda **%11,77** olarak gerçekleşti. Enflasyondaki ana eğilimi gösteren **çekirdek enflasyon** ise **%11,03** olarak gerçekleşirken döviz kurunun hareketliliği bu yükselişte önemli bir rol oynadı.

- **Ödemeler Dengesi:** Normalleşme adımlarının arttığı Temmuz ayında **ticaretin görece iyi** durumda olması ve **hizmet sektörünün hareketlenmesiyle** ülkemizde Temmuz ayında **cari denge 1,82 milyar dolar** açık verirken yıllıklandırılmış açık ise **14,94 milyar dolara yükseldi**. Turizmdeki zayıflık cari dengeyi olumsuz etkiliyor.

- **İstihdam:** İstihdam ve işgücüne katılım oranlarında son dönemdeki trendin aksine bir toparlanma başladı. Haziran ayında **istihdam oranı %41,6** olarak gerçekleşirken **işgücüne katılım oranı** bir önceki döneme göre %0,9 artarak **%48,6** oldu. Haziran ayında mevsimsellikten arındırılmış **işsizlik oranı** aylık 0,2 puan artışla **%14,3'e** ulaştı.

alBaraka BANKNOT

Yeni vefat ve vaka sayısında ikinci dalga endişesini artıracak rakamlar mevcut.

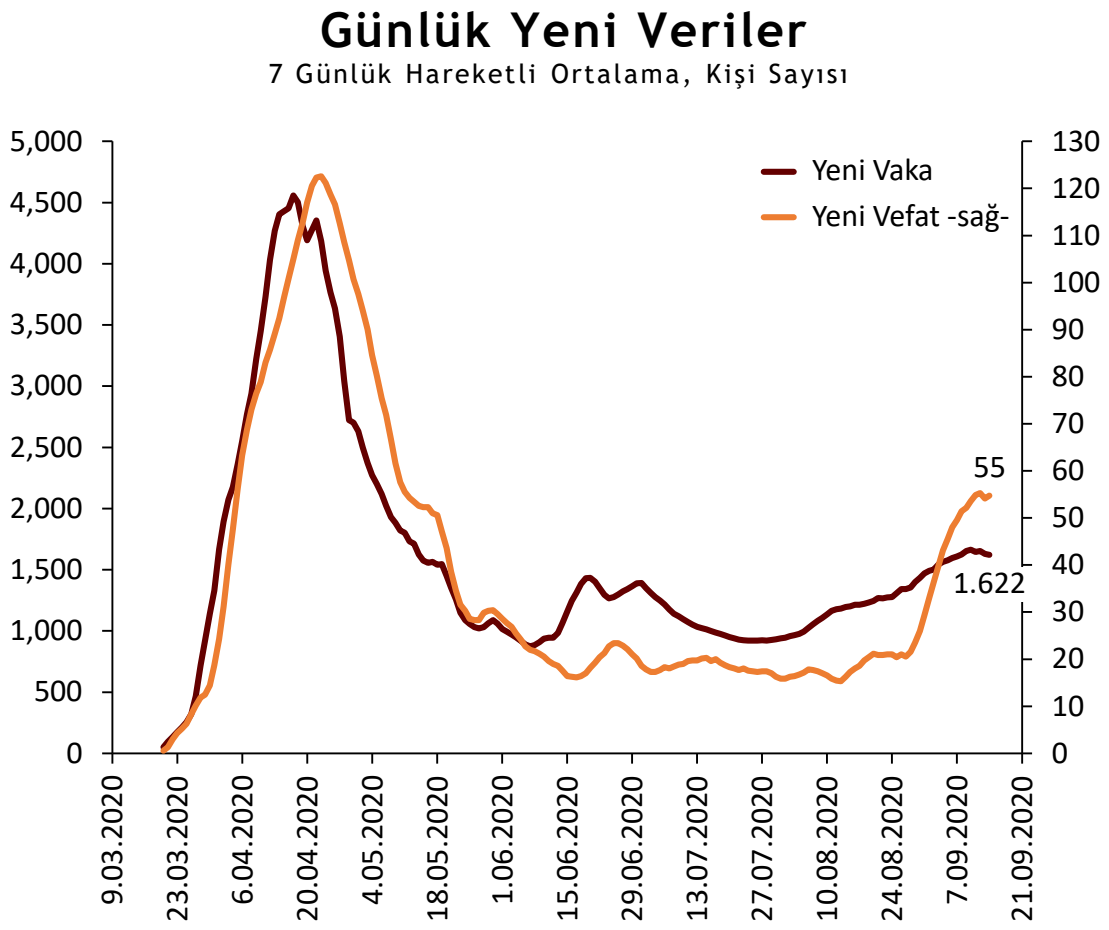

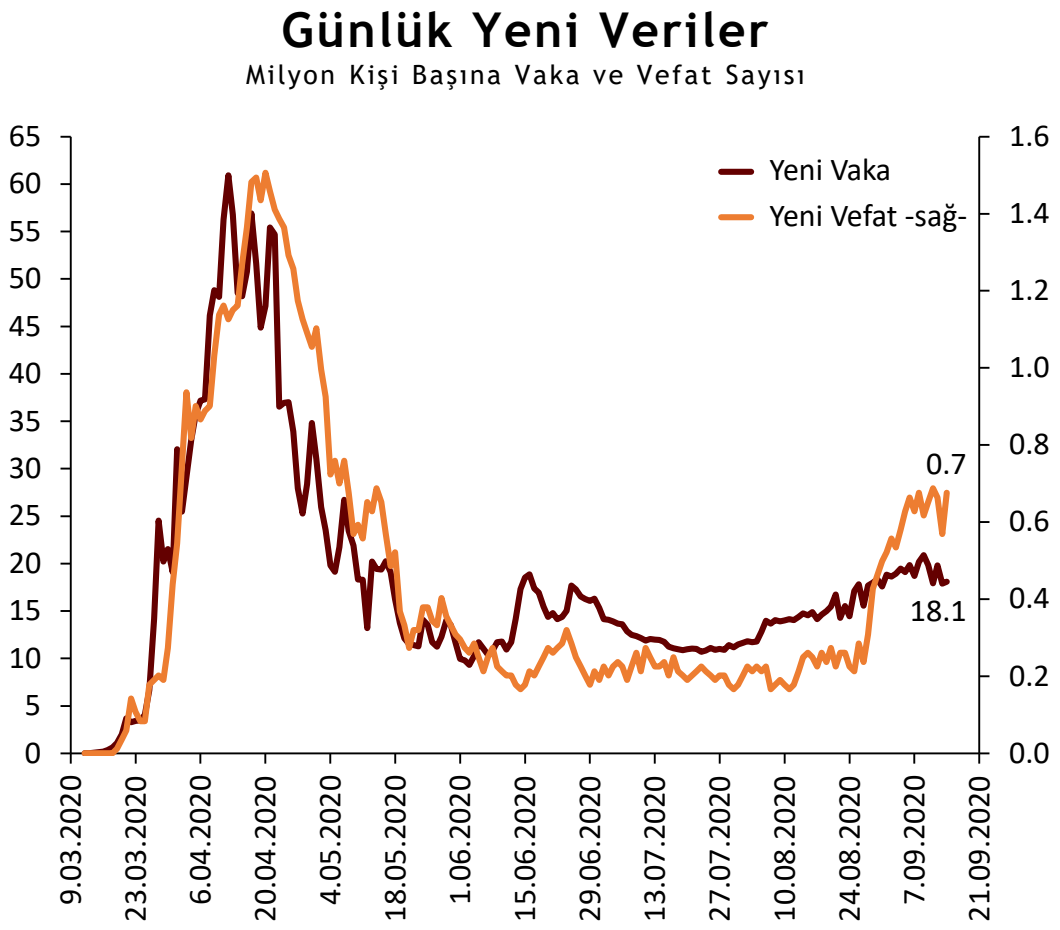

Kaynak: Bloomberg, Our World in Data

alBaraka BANKNOT

Ekonomideki küçülme büyük ölçüde dış ticaretin düşüşüyle birlikte meydana gelen düşük ihracattan kaynaklandı.

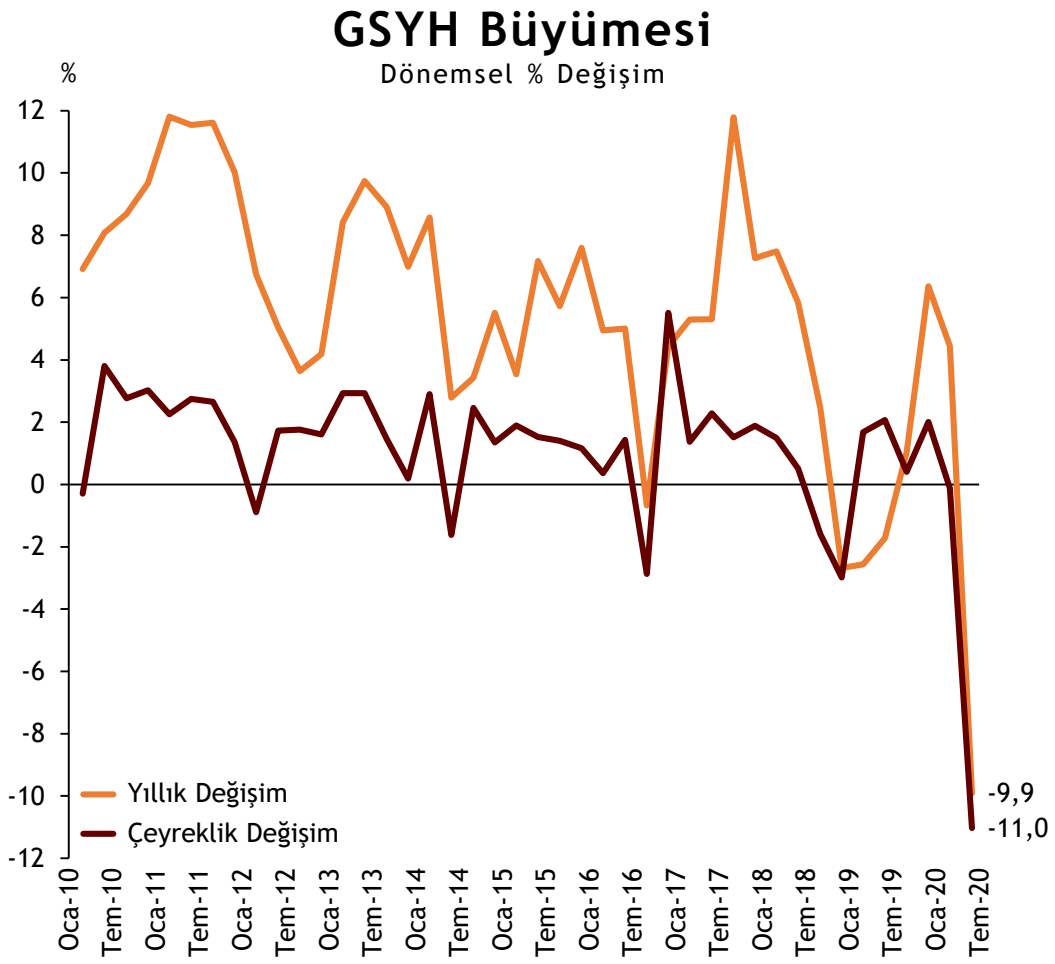

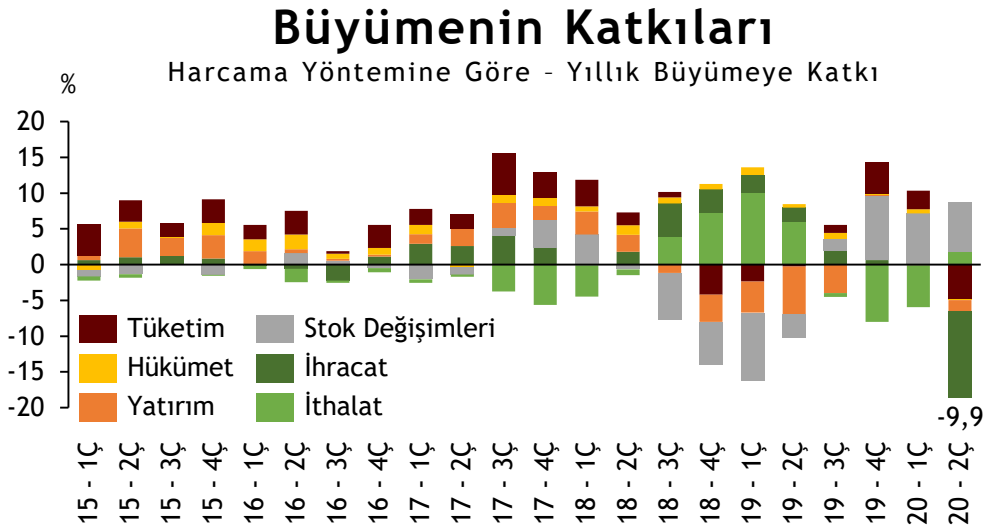

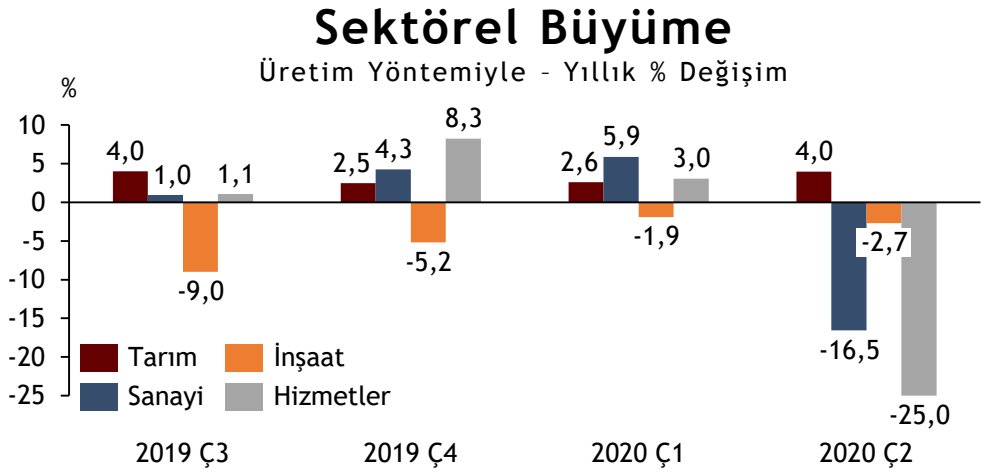

Kaynak: TÜİK

alBaraka BANKNOT

İhracattaki zayıflık, döviz kurundaki yükseliş ve negatif reel faizin etkisiyle enflasyon göstergeleri ve beklentilerinde bozulmalar yaşandı.

Enflasyon Göstergeleri

Yıllık % Değişim

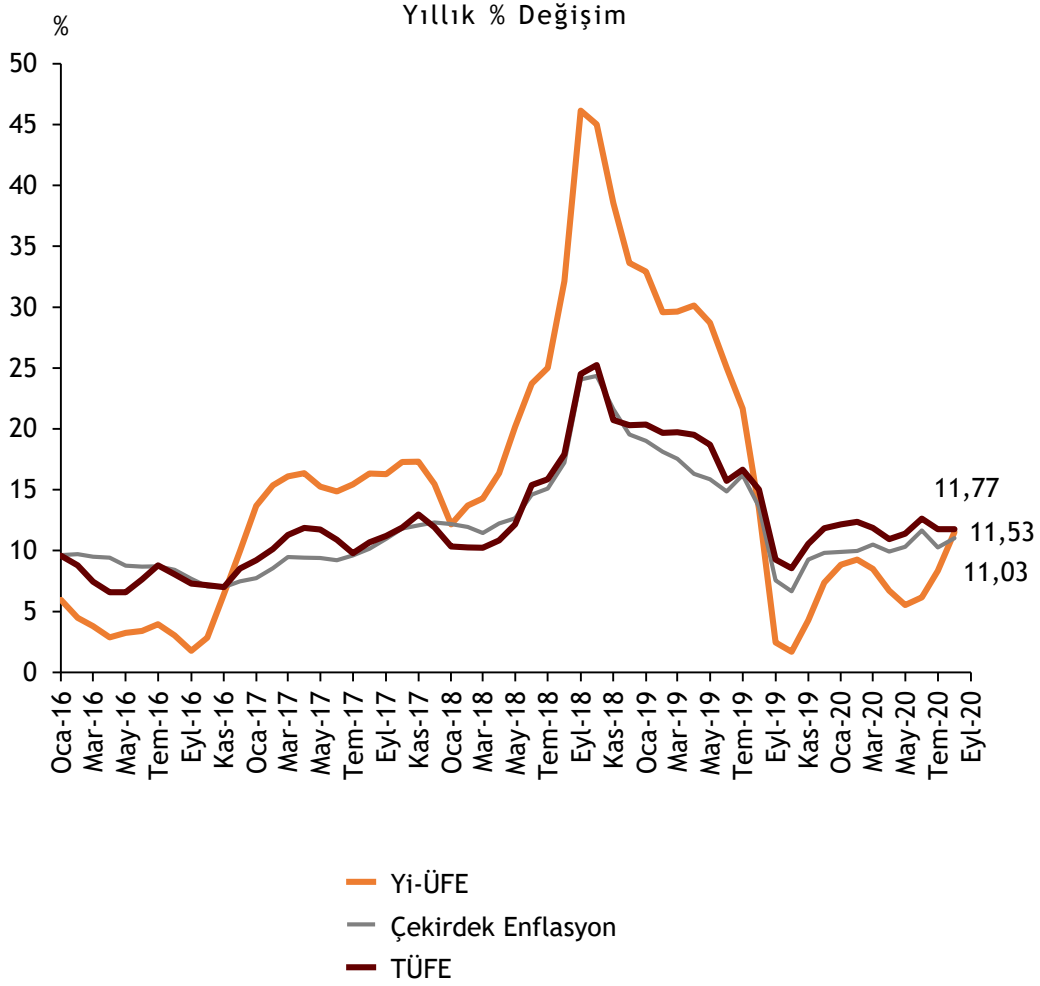

Reel Faiz

Dönem Sonu, 3 Aylık Hareketli Ortalama, %

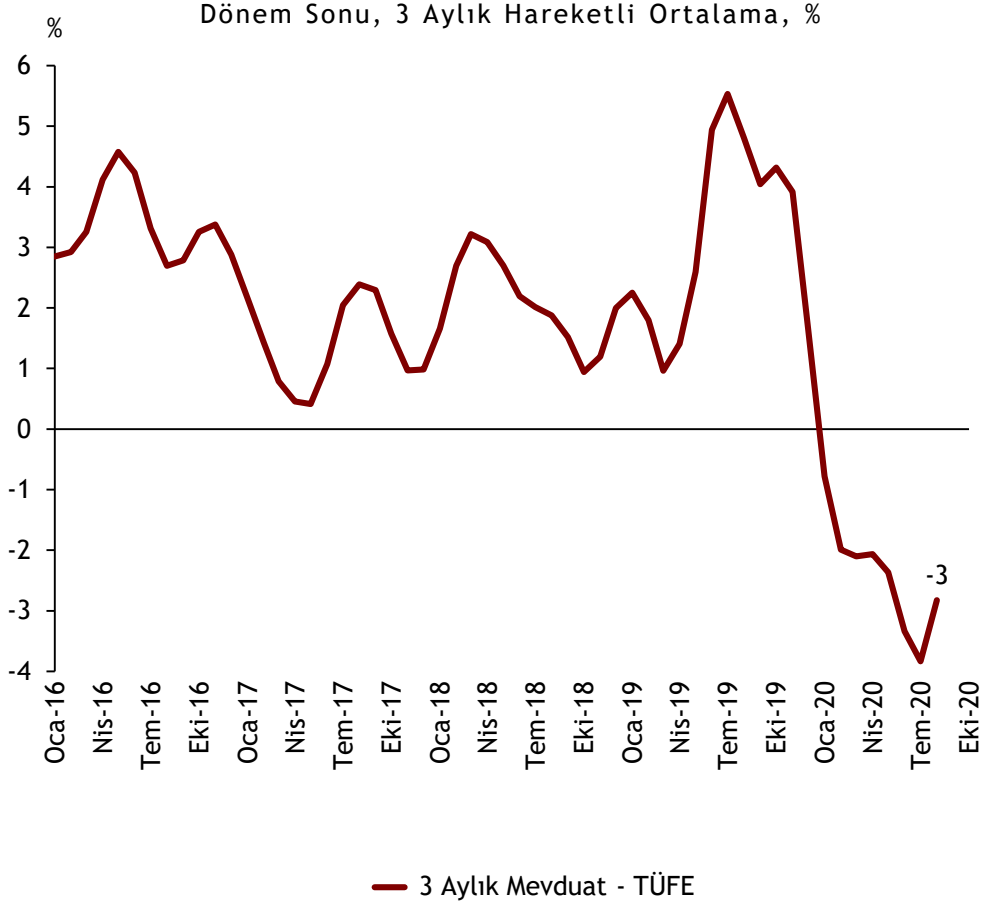

Kaynak: TÜİK, TCMB

Ağırlıklı olarak turizm kaynaklı hizmet sektörünün toparlanamaması cari dengeyi olumsuz etkiliyor.

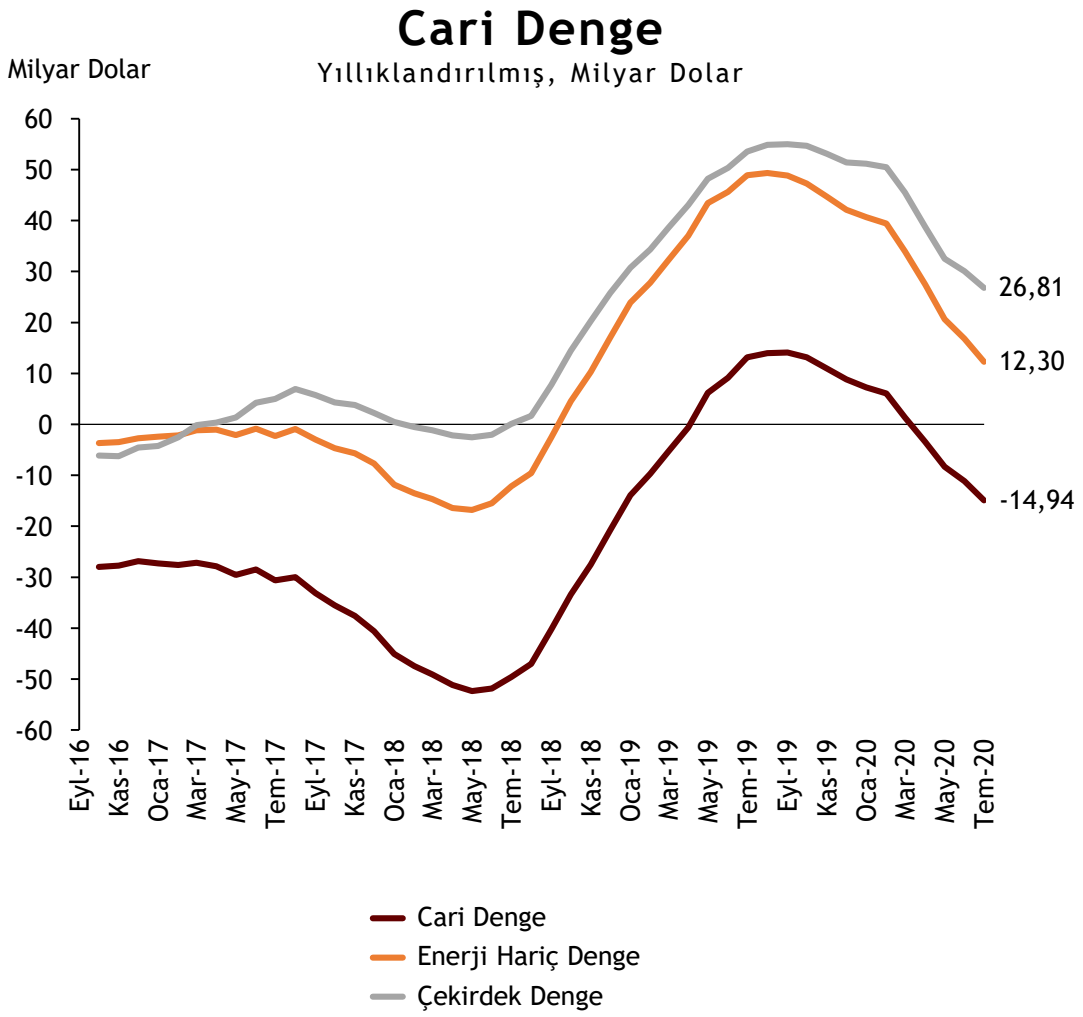

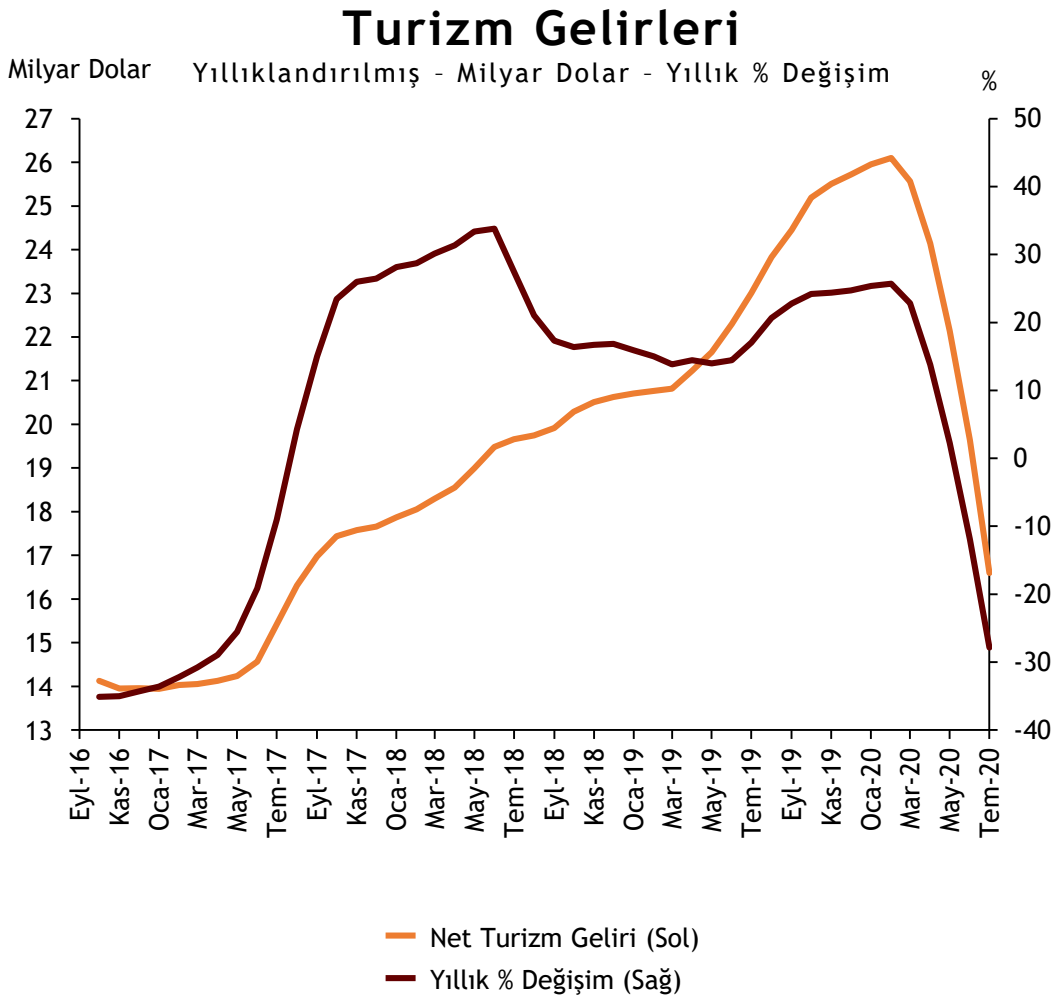

Kaynak: TÜİK, TCMB

alBaraka BANKNOT

Ağustos ayında ertelenmiş tatillerin etkisiyle turizmde toparlanma başladı fakat sektörün eski haline dönmesi uzun zaman alacak.

Yabancı Turist Sayısı

Aylık, Yıllıklandırılmış, Milyon Kişi

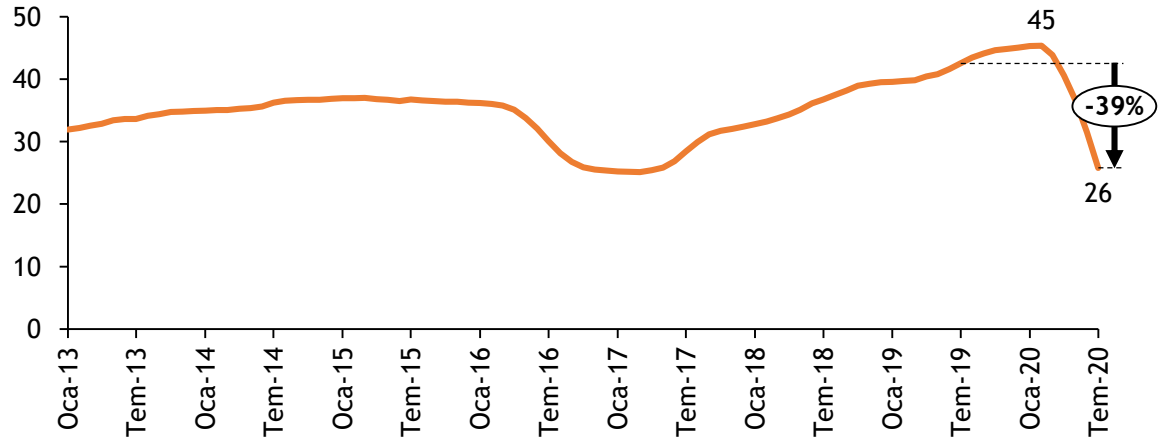

Yolcu ve Ticari Uçak Trafiği

Gelen-Giden, Yılın 8 Ayı, Milyon Kişi

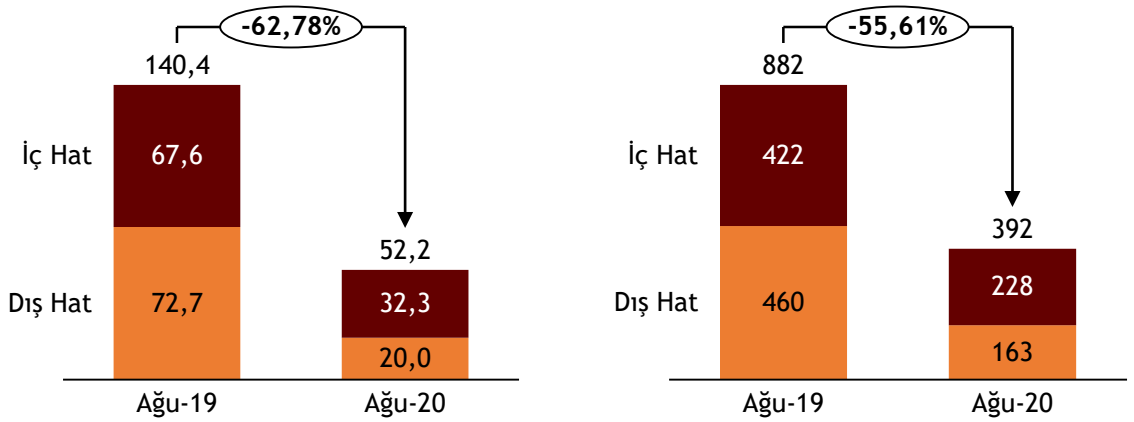

Otel Doluluk Oranları

Aylık, %

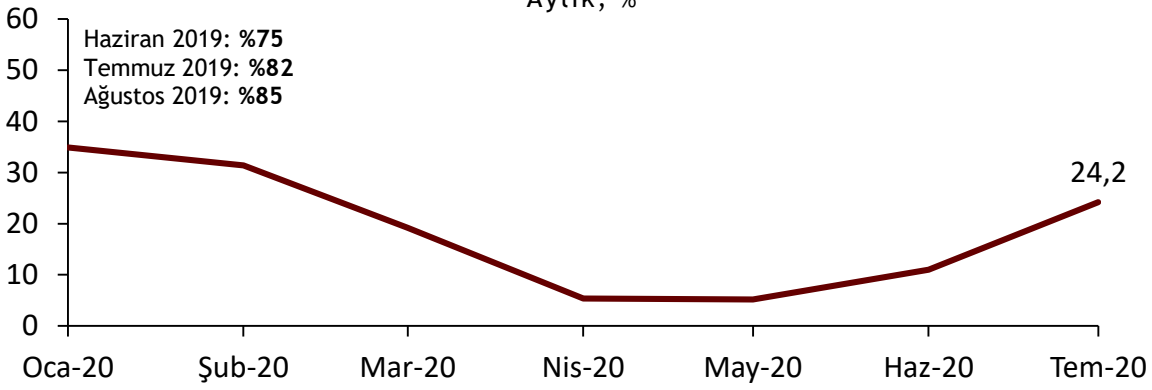

Tesislere Geliş Sayısı

Temmuz Ayı, Milyon Kişi

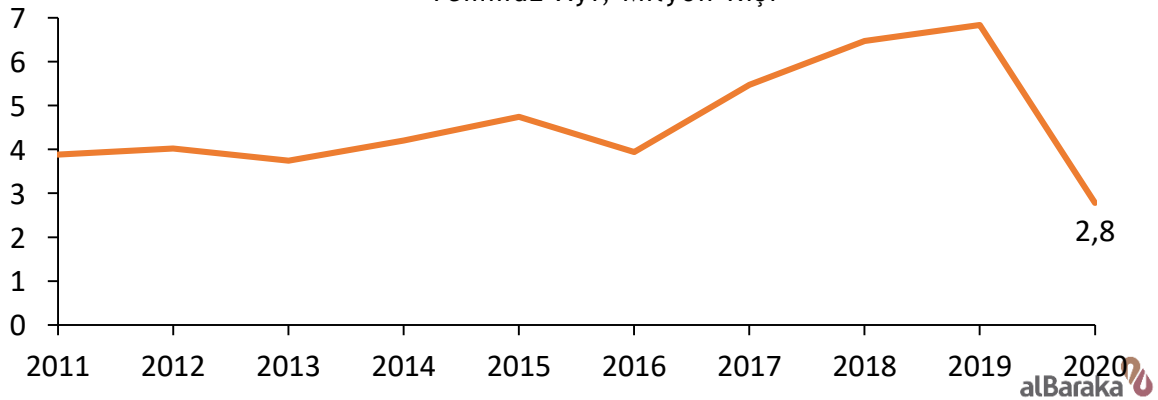

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, TÜROB

alBaraka
BANKNOT

Dış ticaret baskı altında kalırken hafif de olsa ihracatta bir toparlanma başladı.

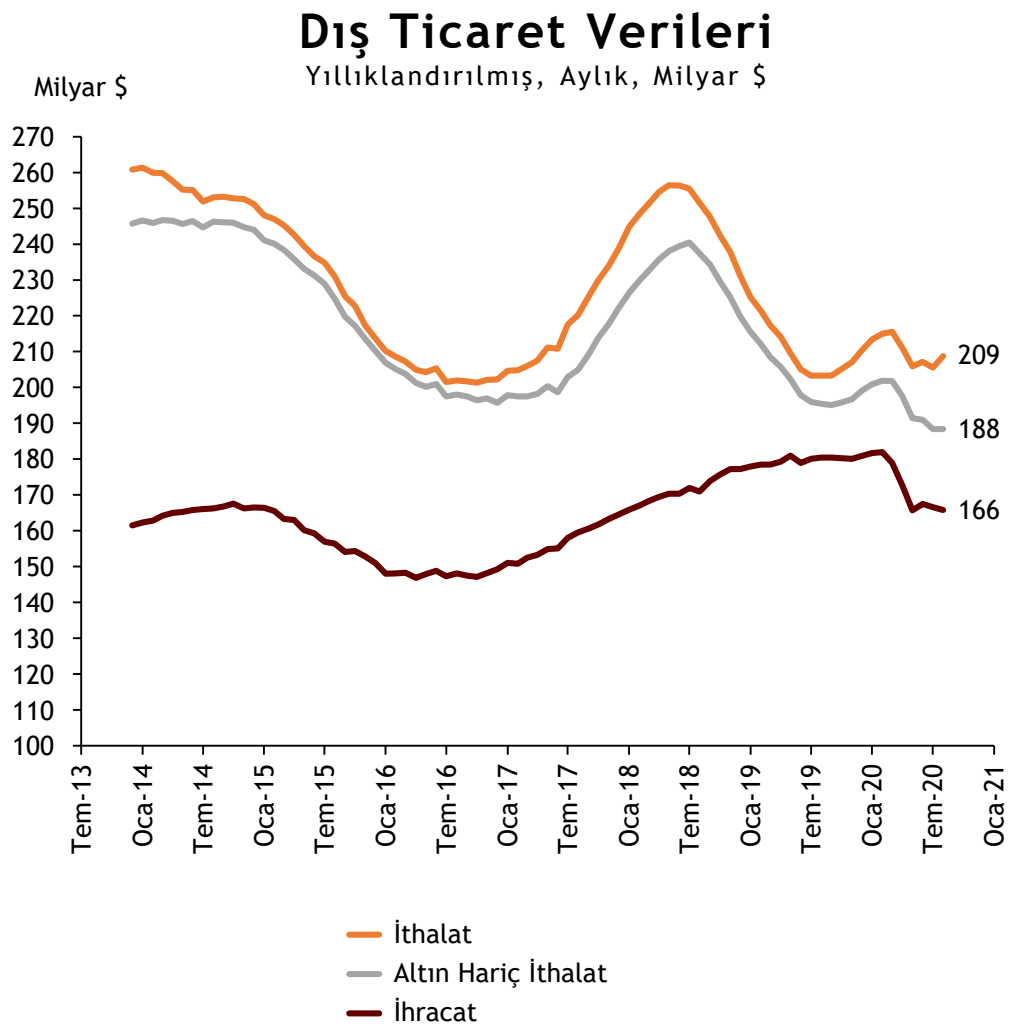

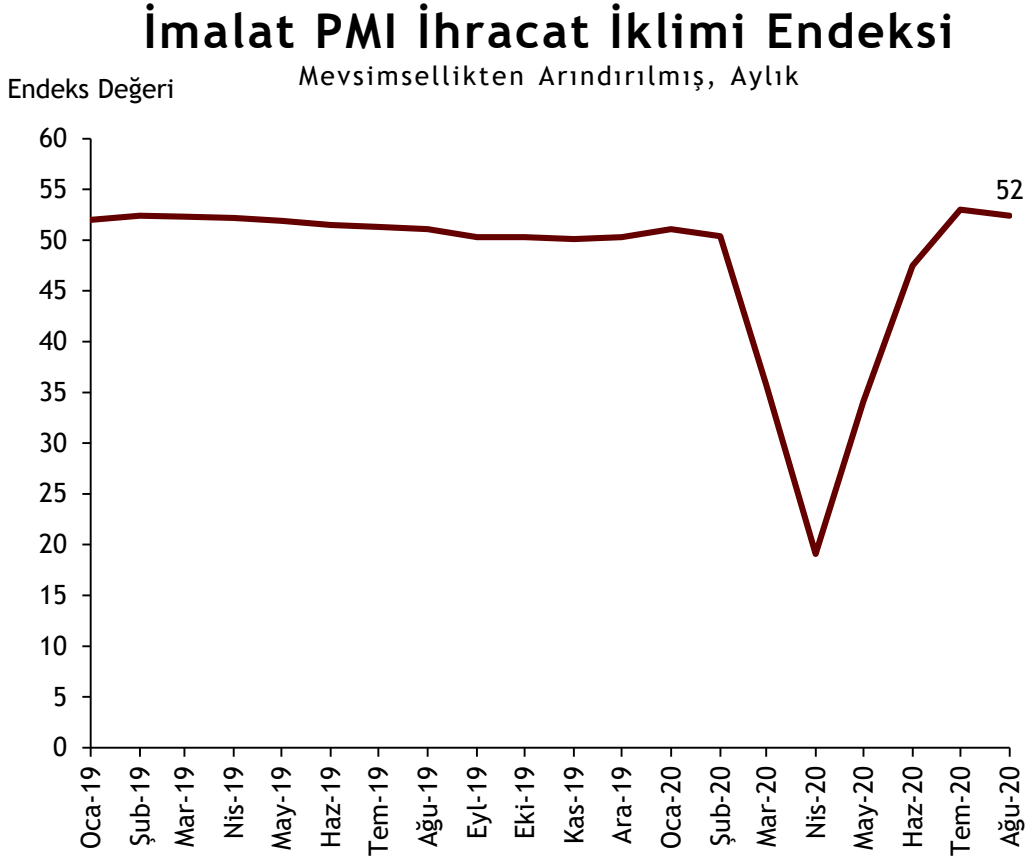

Kaynak: Ticaret Bakanlığı, İSO

alBaraka BANKNOT

Pandemi döneminin doğal bir sonuç olarak istihdamda ciddi kayıplar ortaya çıkarken son dönemde sınırlı da olsa bir kıpırdanma mevcut.

İşsizlik Oranları

%, Arındırılmış

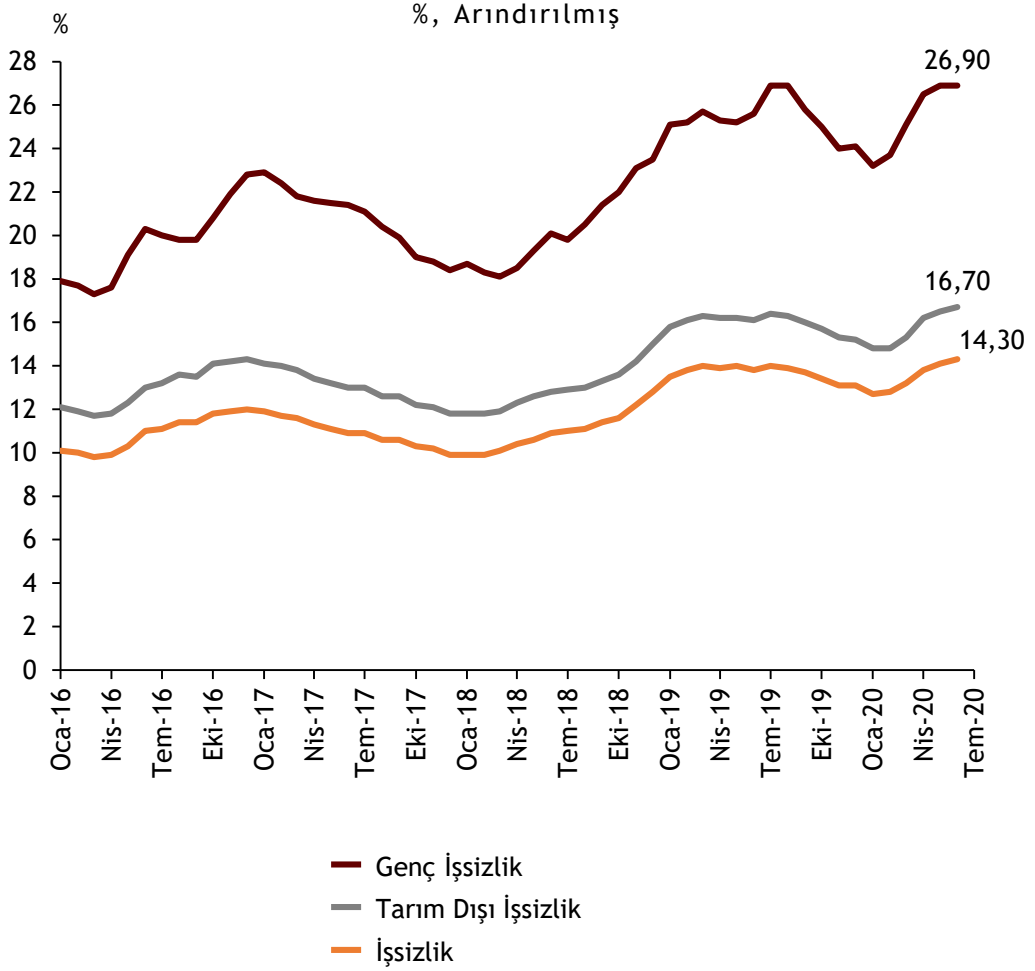

İstihdam ve İşgücüne Katılım

%, Arındırılmış

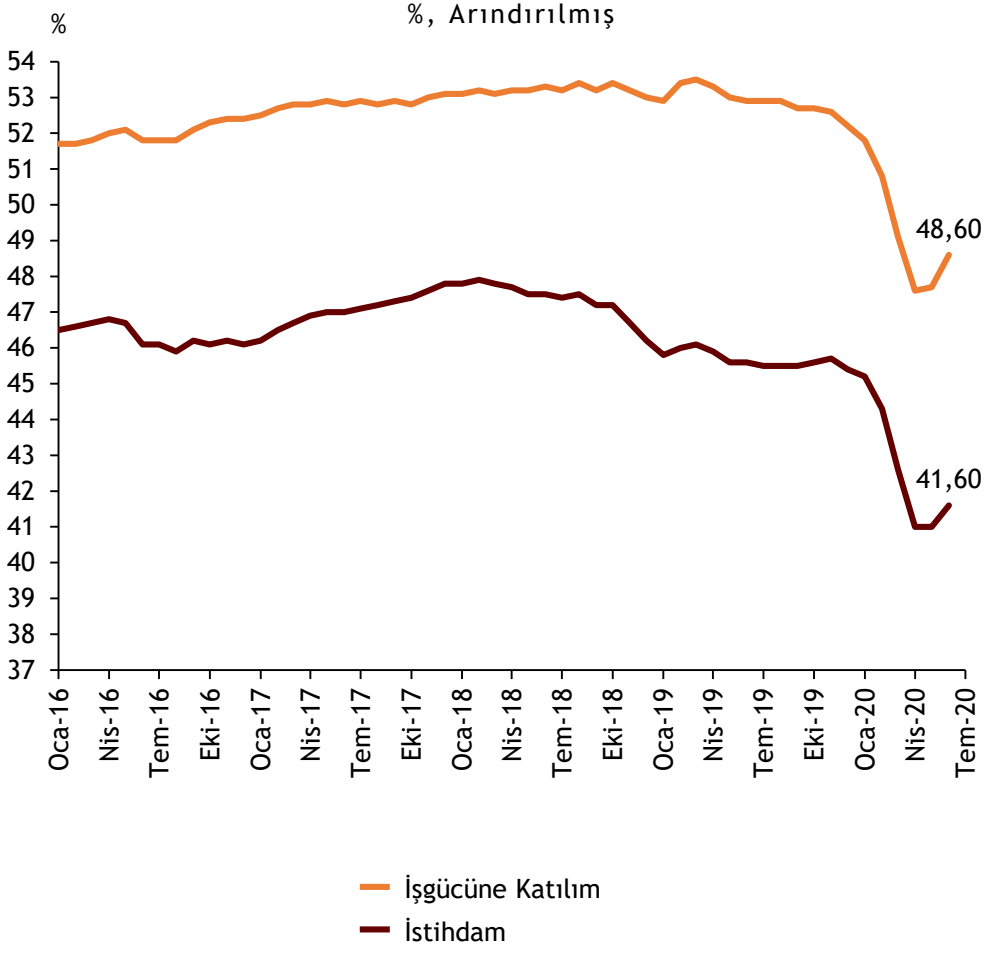

Kaynak: TÜİK

alBaraka BANKNOT

Türkiye - Bütçe Dengesi

Ağustos ayında vergi gelirlerindeki ciddi katkısıyla bütçe açığının GSYH'ye oranı yüzde 3,8'e çekilse de sene sonu yüzde beşi aşması bekleniyor.

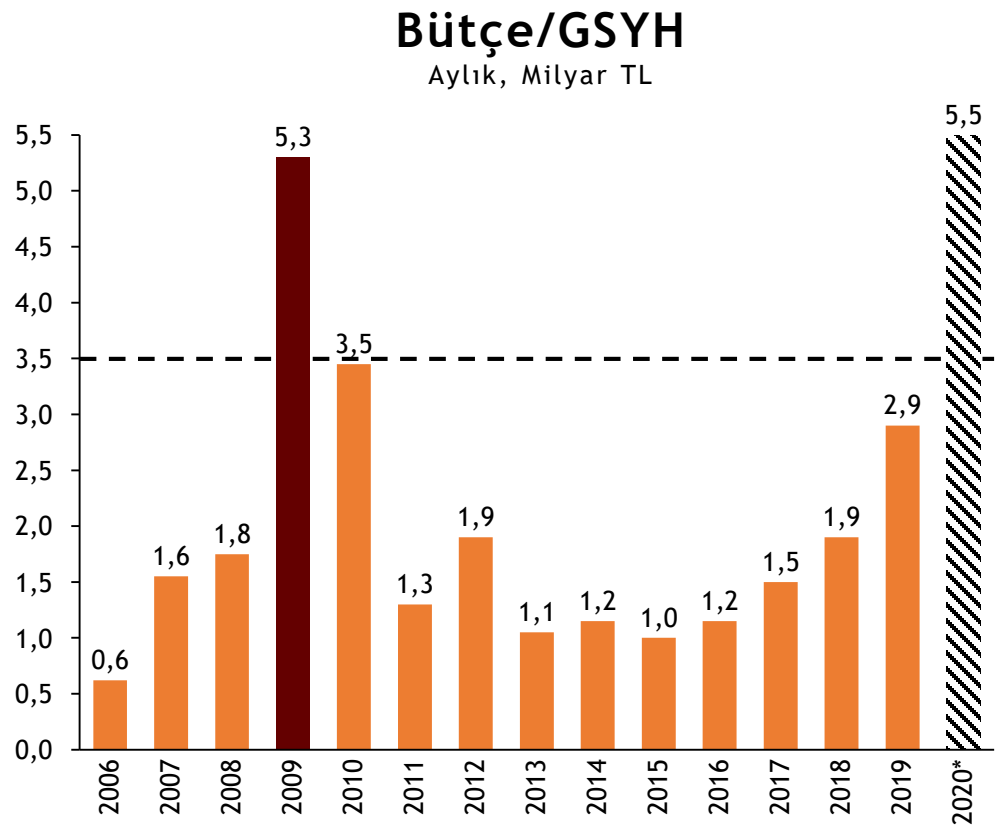

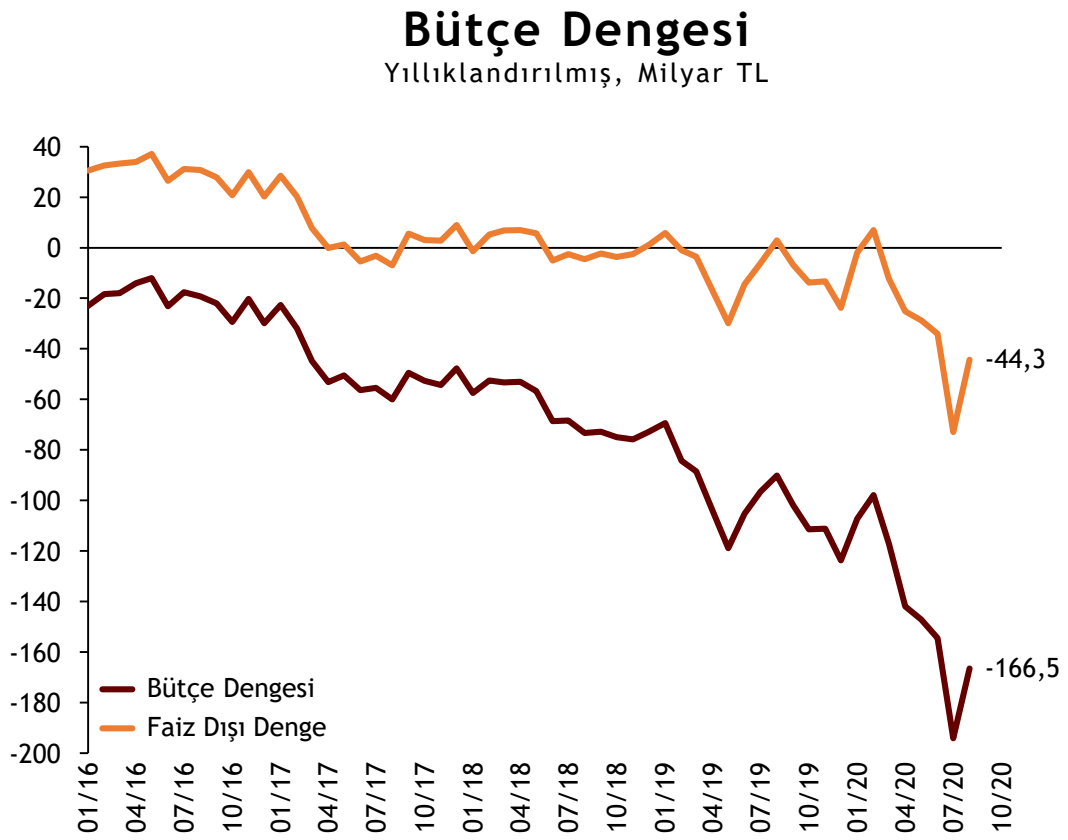

Kaynak: TDM, HMB, TÜİK, *2020 Tahmini

alBaraka BANKNOT

Özellikle pandemiyle mücadele döneminde artan kamu harcamalarını finanse etmede iç borçlanma yöntemleri öne çıkıyor.

İç Borç Çevirme Oranı

Aylık, 3 Aylık Hareketli Ortalama, % Oran

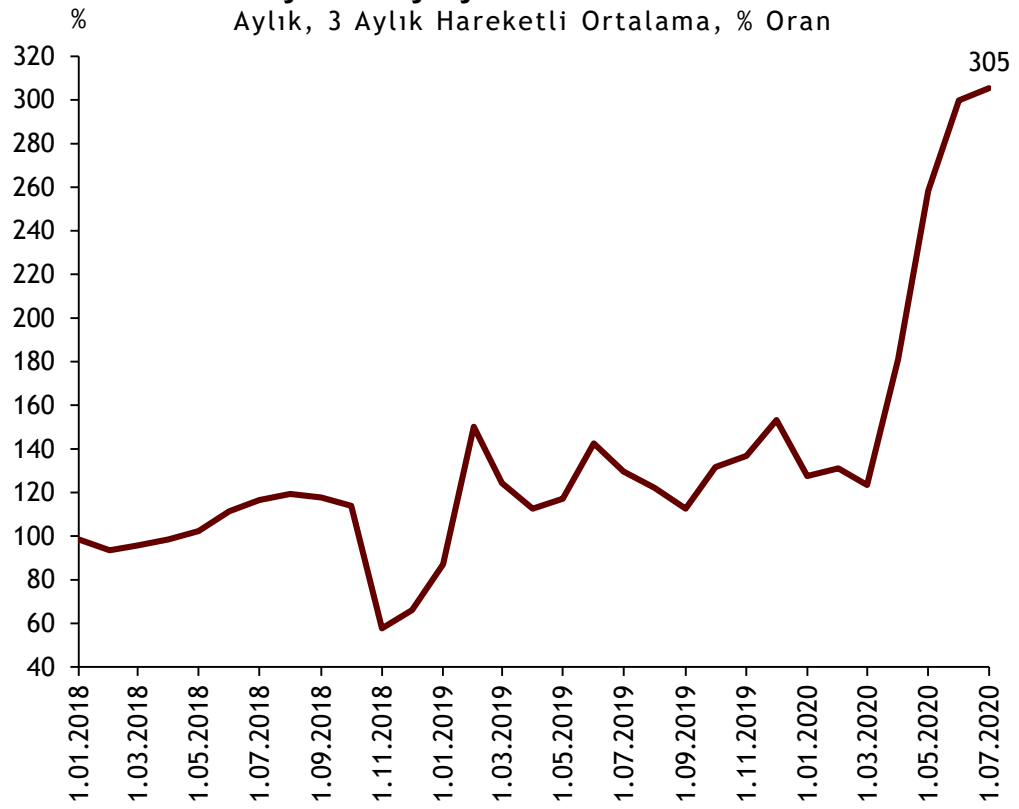

İç Borç Stoku

Aylık, Milyar TL

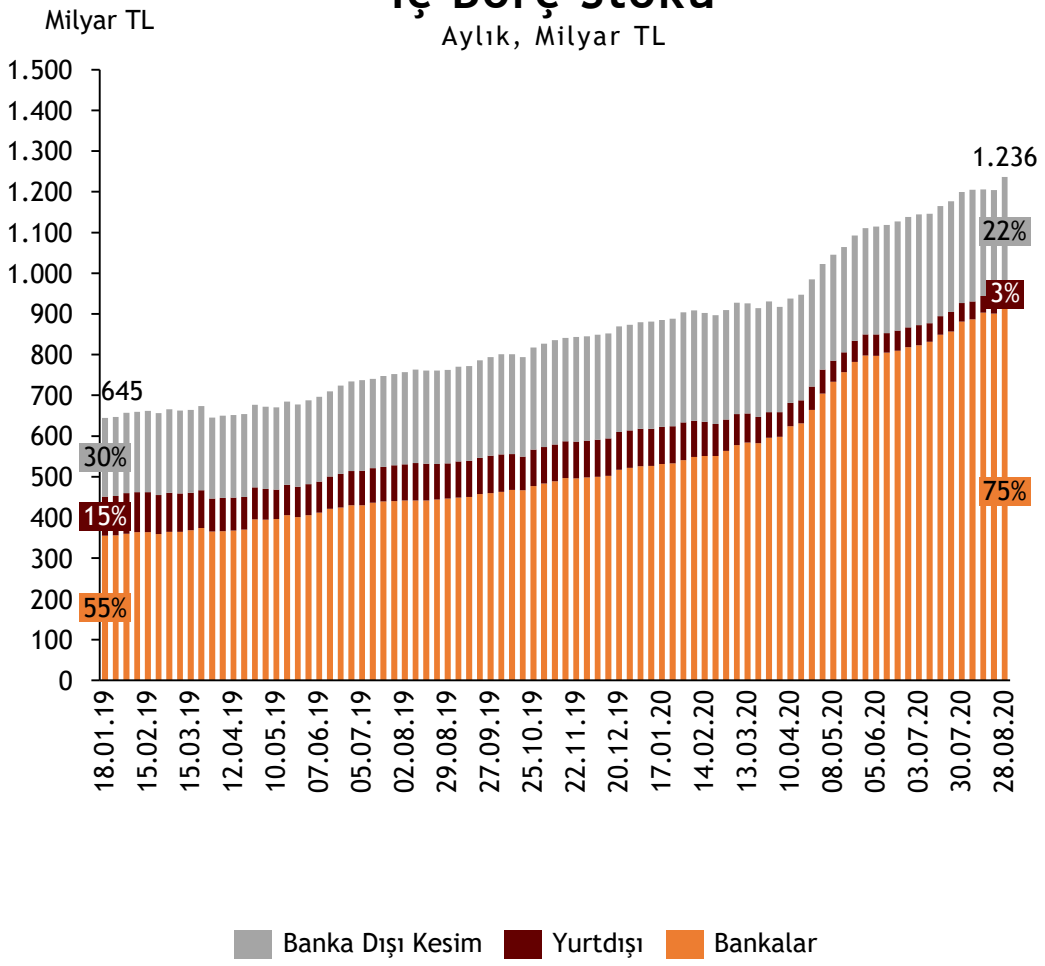

Kaynak: TCMB, TDM

alBaraka BANKNOT

Ağustos ayında toparlanmanın hızı görece yavaşlarken PMI hala büyüme bölgesinde.

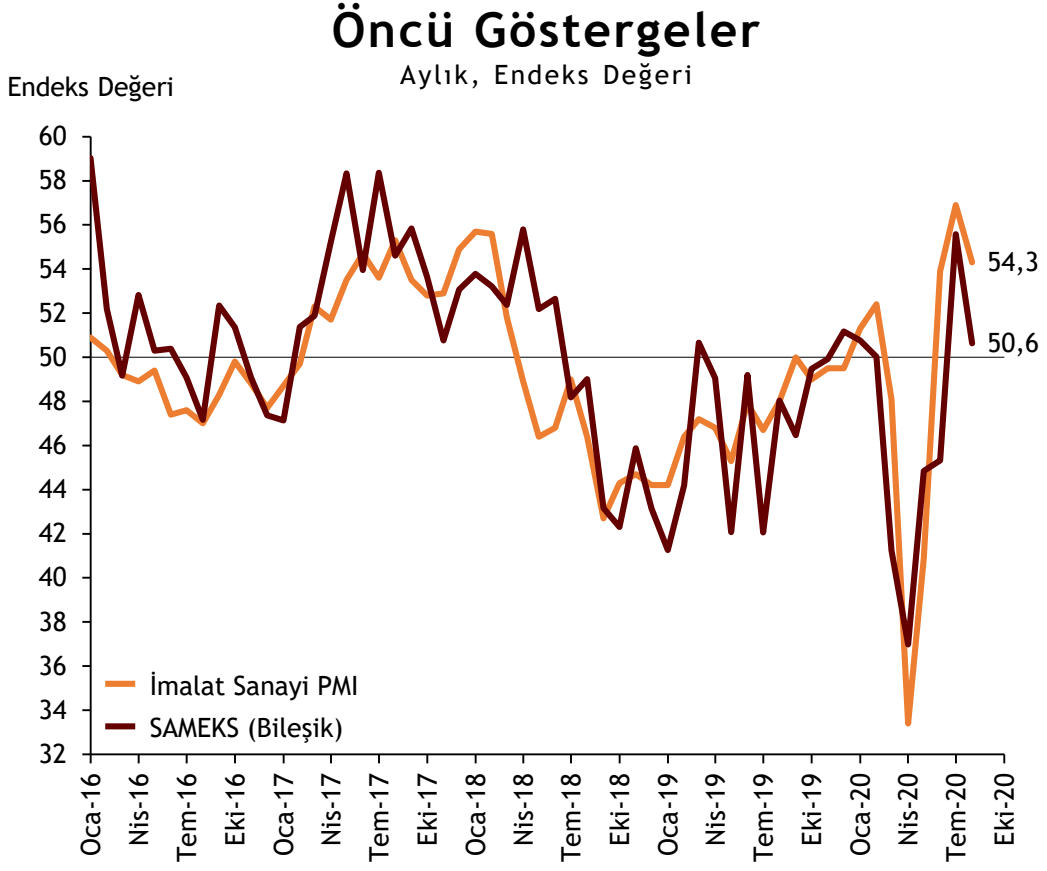

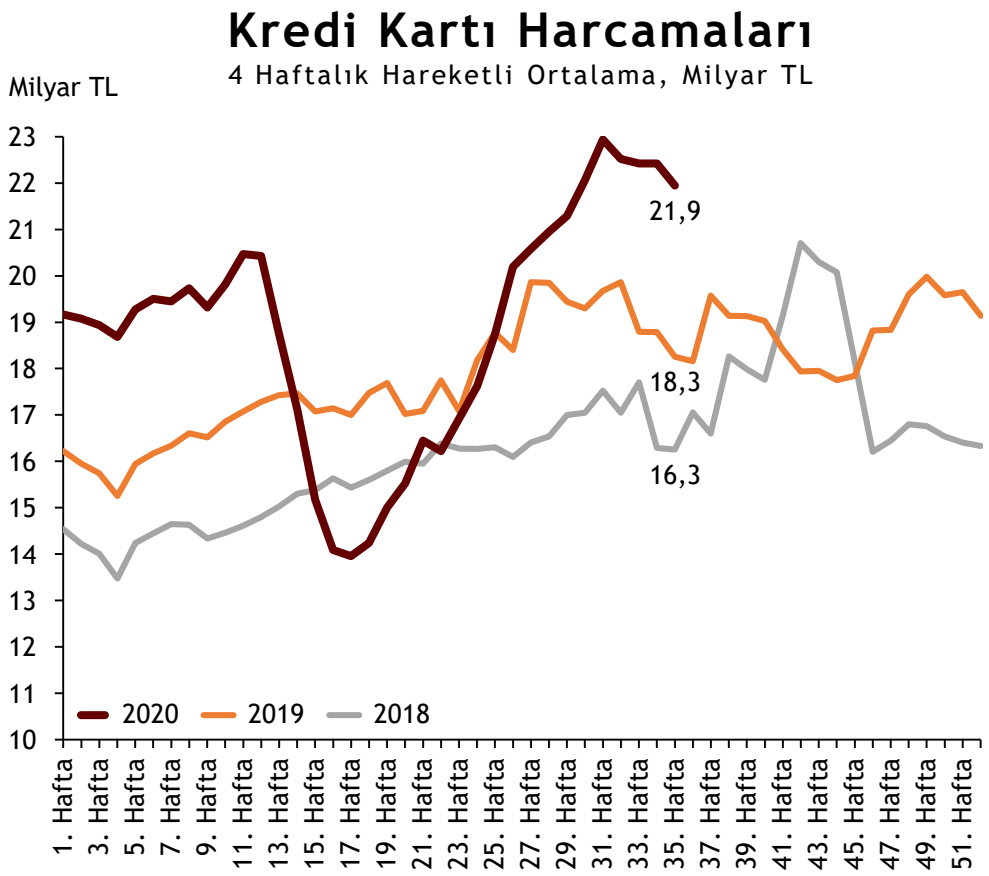

Kaynak: İSO, MÜSİAD, TCMB

alBaraka BANKNOT

Sanayi üretiminde ise dipten dönüş hızlı gerçekleşirken Ağustos'ta ivme kaybetti.

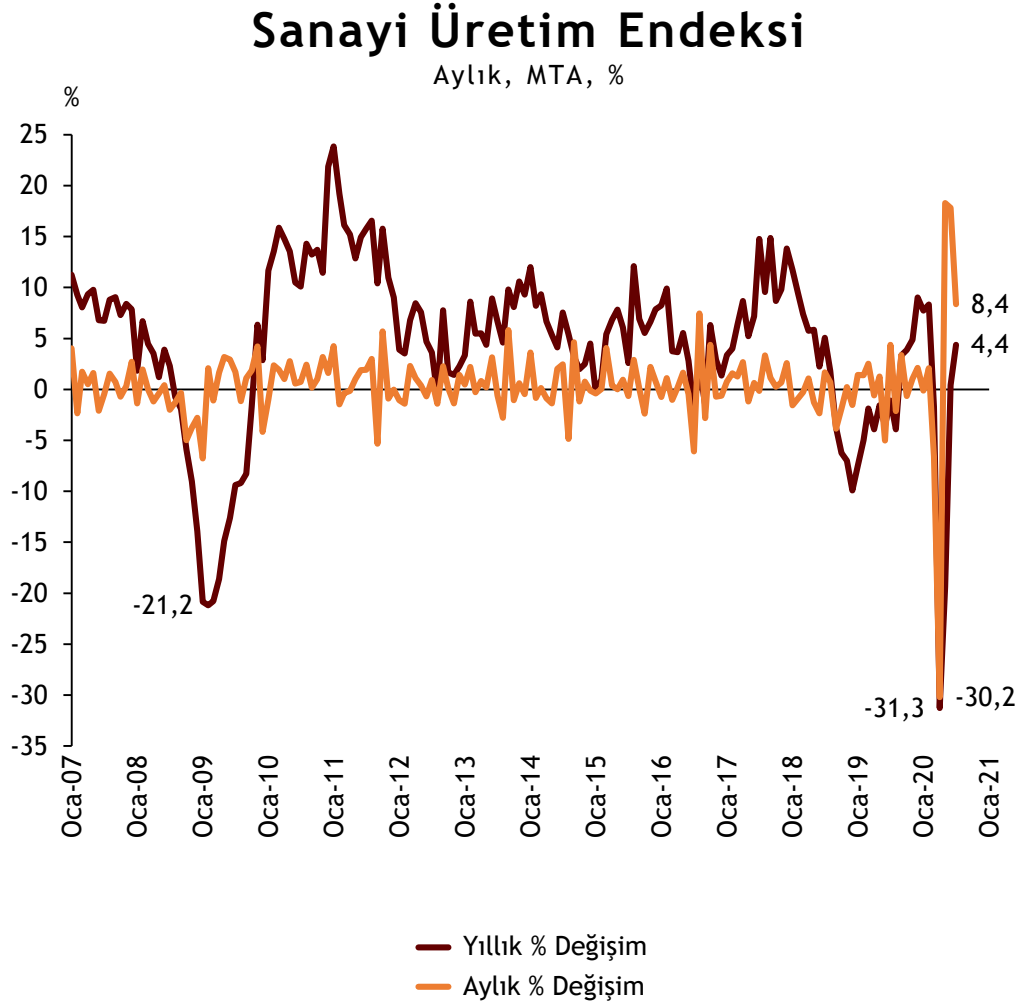

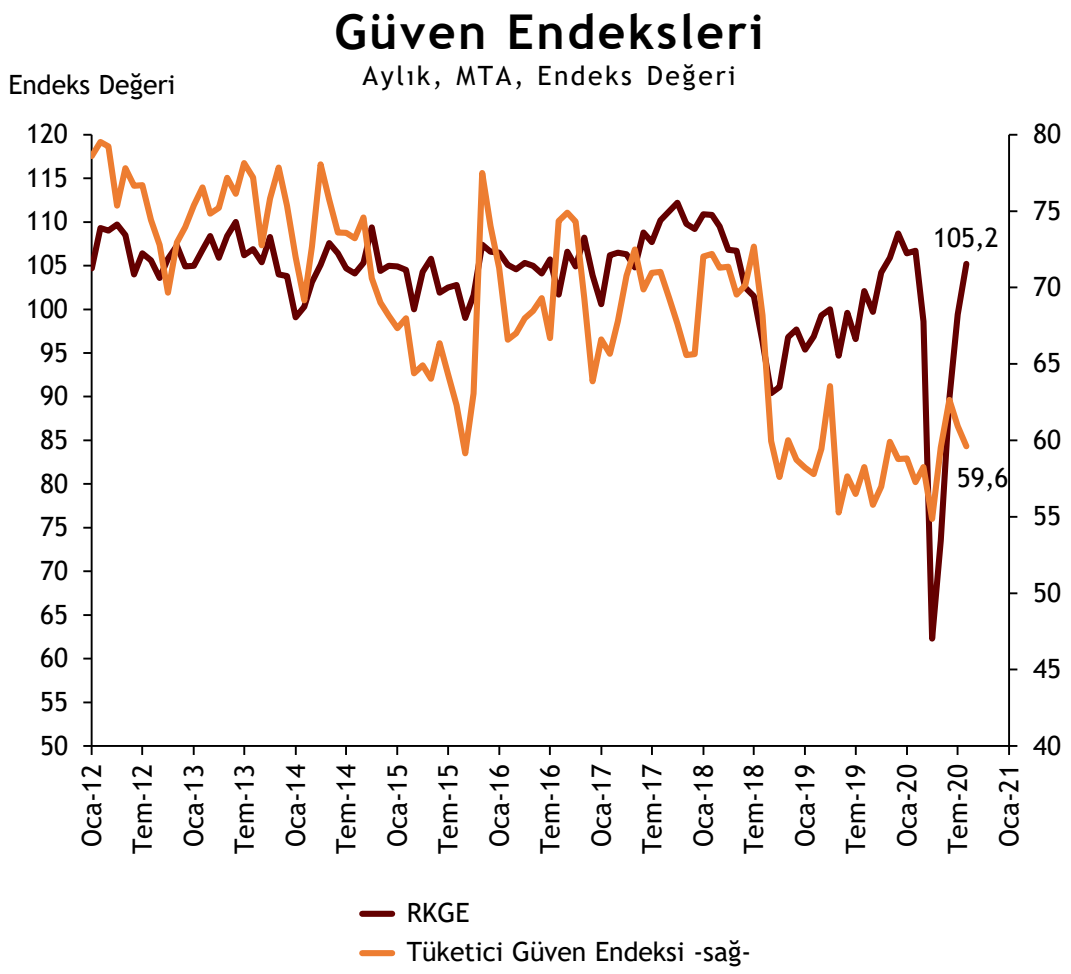

Kaynak: TÜİK, TCMB

alBaraka BANKNOT

Ağustos ayında özellikle giyim ve tekstil sektörü dipten dönüşü yaşadı.

PMI Göstergeleri

Sektörel PMI, Referans Noktası 50. Ağustos 2020

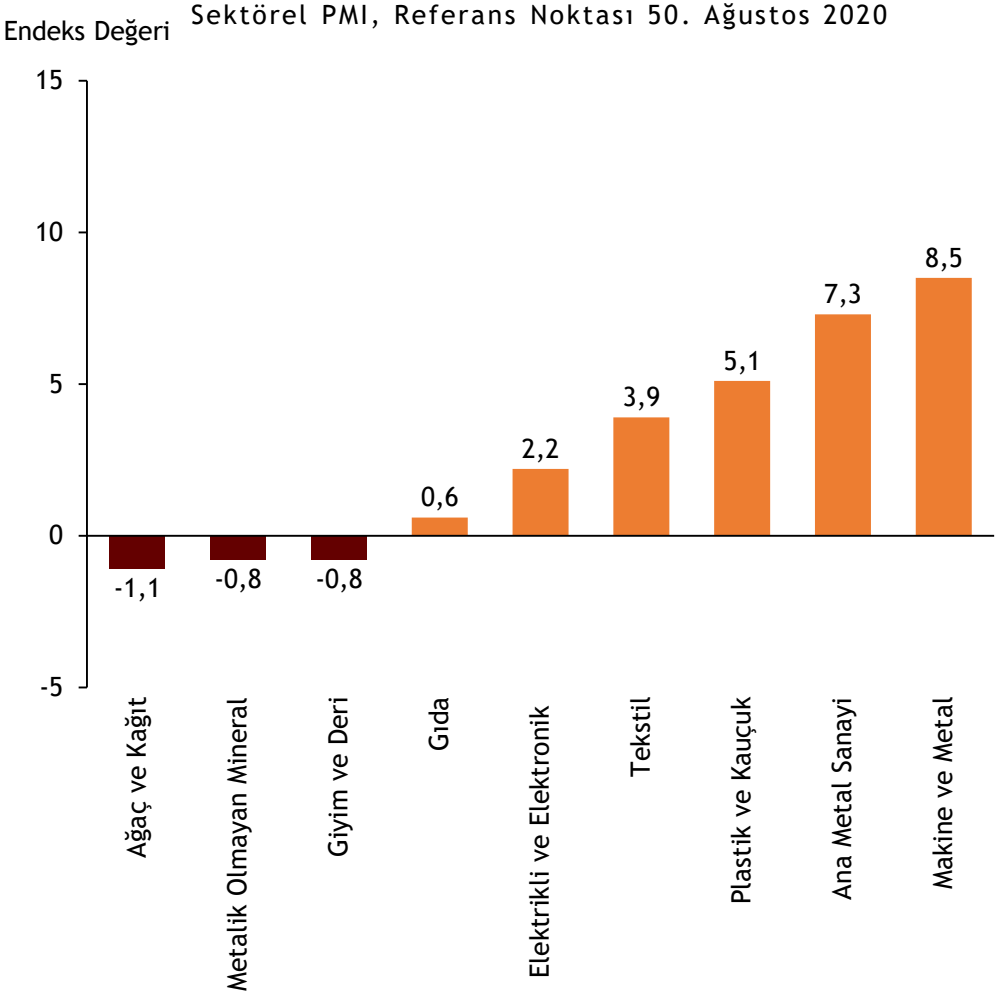

Kapasite Kullanım Oranı

Sektörlere Göre, % Ağustos 2020

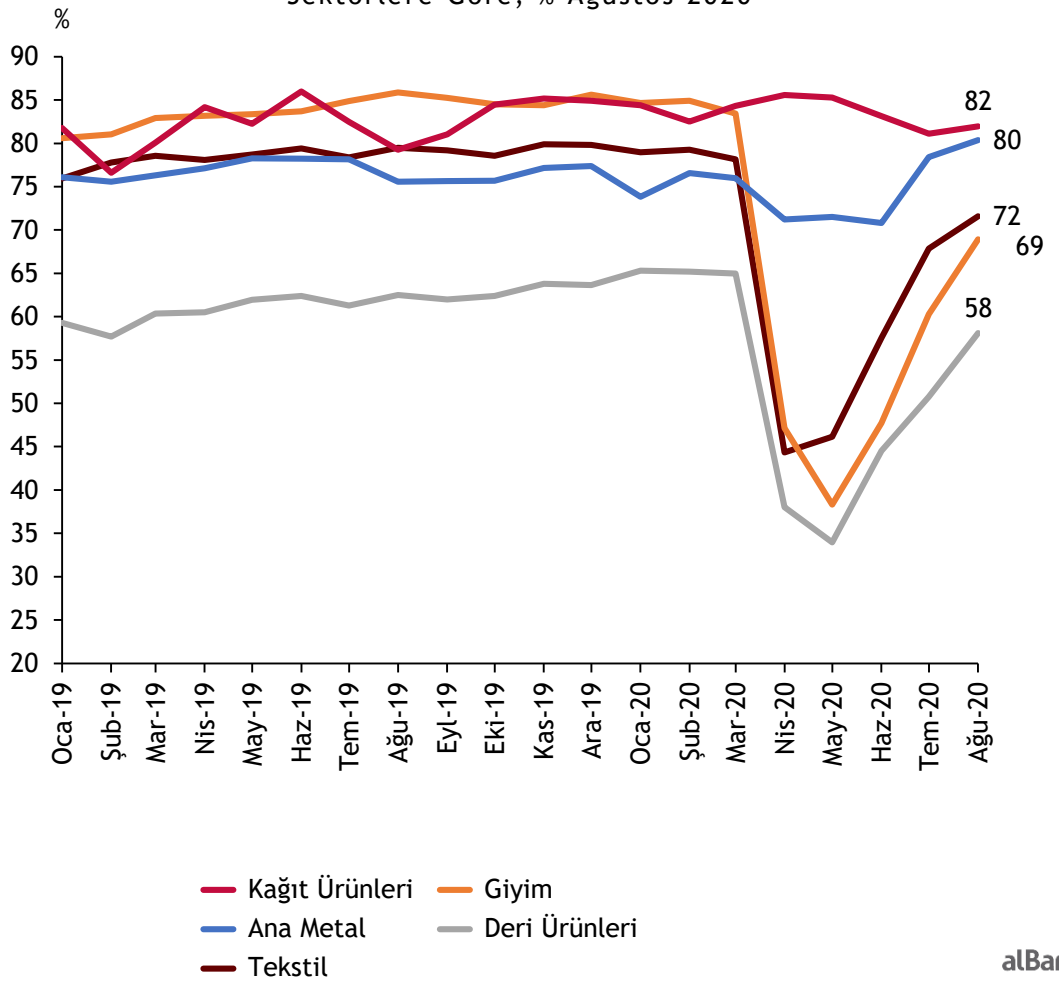

Kaynak: İSO, TCMB

alBaraka BANKNOT

Kampanyaların etkisiyle ipotekli satışlar yaz aylarında tarihi zirvesini görürken Ağustos ayıyla birlikte ivme azalmaya başladı.

Konut Satışları

Bin Adet

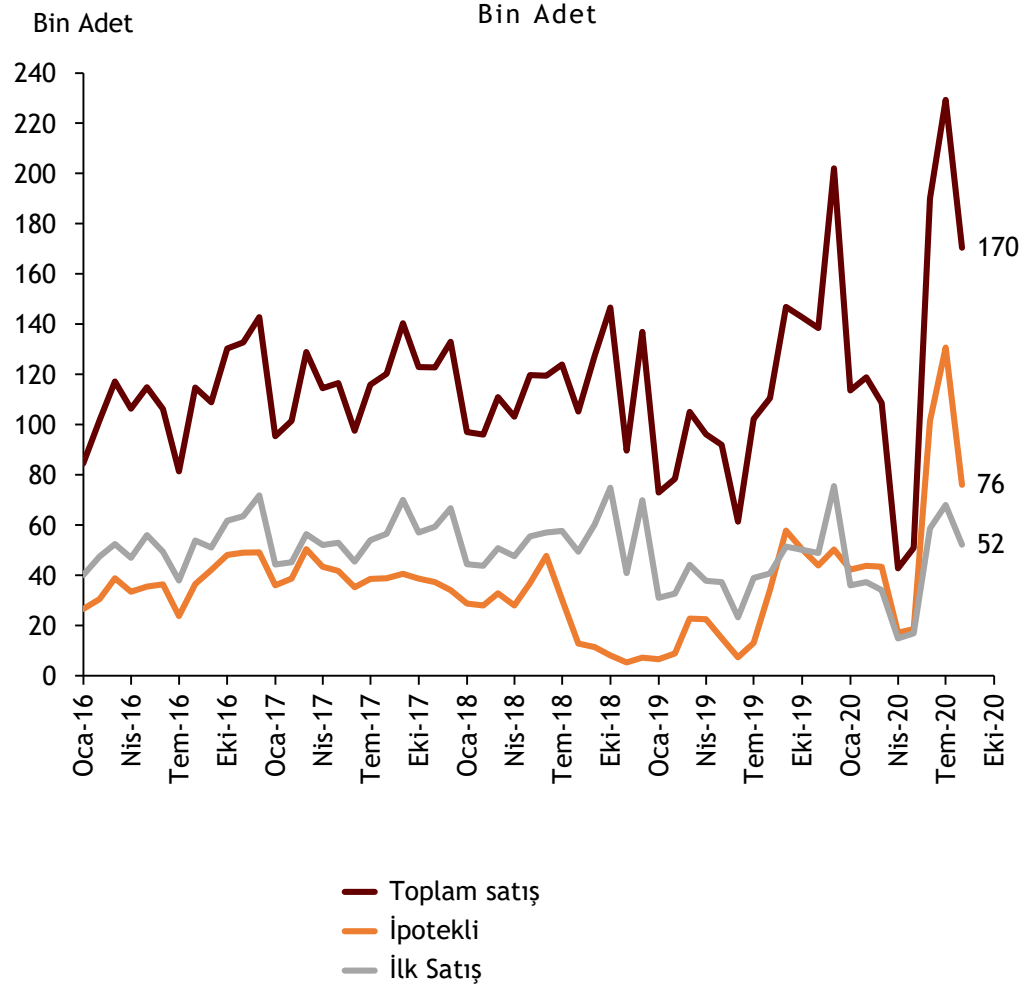

İpotekli Konut Oranı

İpotekli Satışların Toplama % Oranı

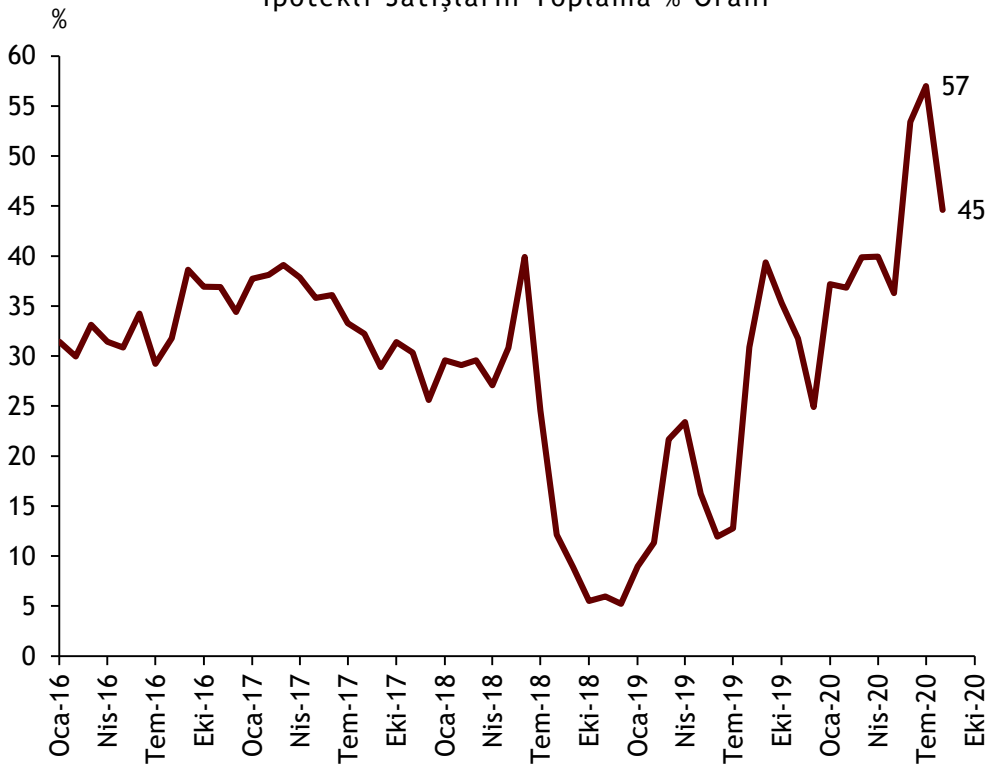

Kaynak: TÜİK

alBaraka BANKNOT

Konuttaki kampanyalar dayanıklı tüketim satışlarını da olumlu etkilerken; otomobil sektörü de bu süreçte can suyu buldu.

Otomobil Verileri

Aylık, Yıllıklandırılmış, Bin Adet

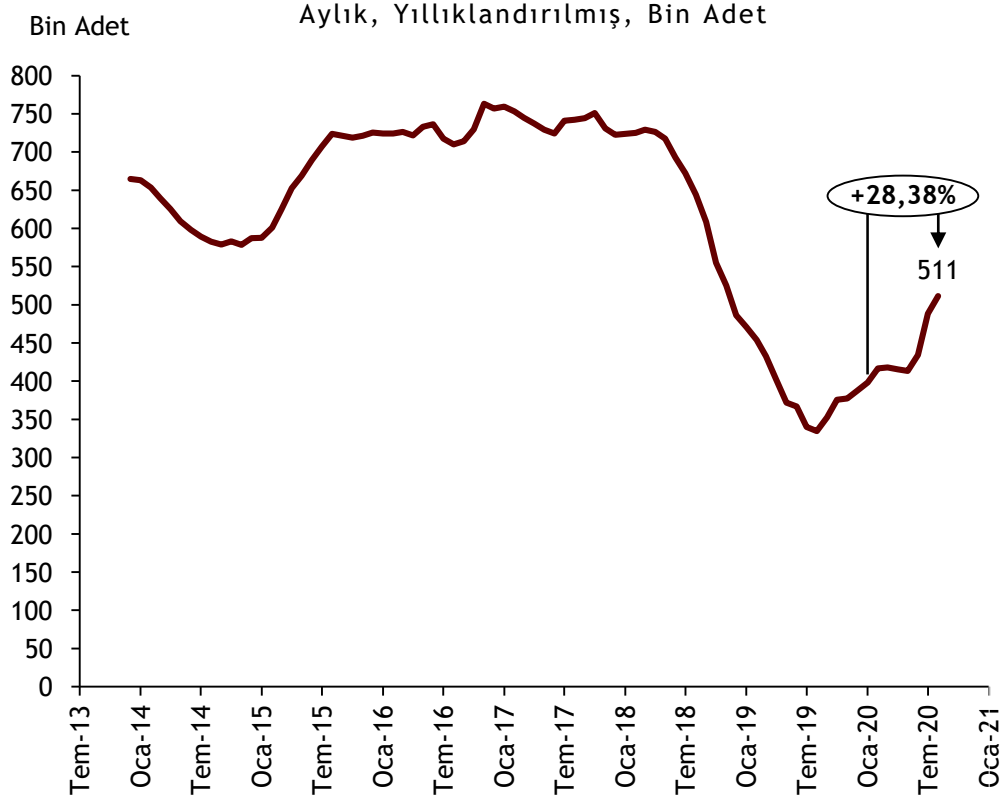

Sanayi Üretim Endeksi

Dayanıklı Tüketim Malları İmalatı, % Değişim

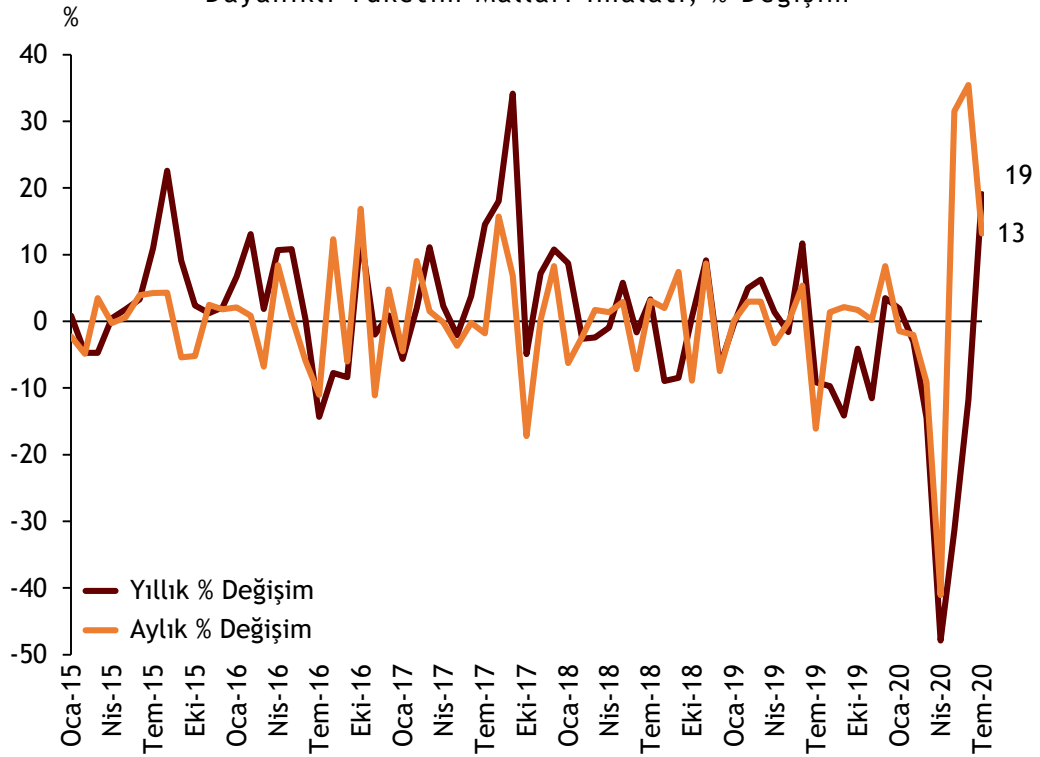

Kaynak: ODD, TÜİK

alBaraka BANKNOT

Pandemi sürecinde eczacılık ürünleri durgunluktan görece az etkilense de pandemi koşullarının gevşemesiyle sektör bir nebze düşüşe geçti.

Kapasite Kullanım Oranı

% - Yüzde

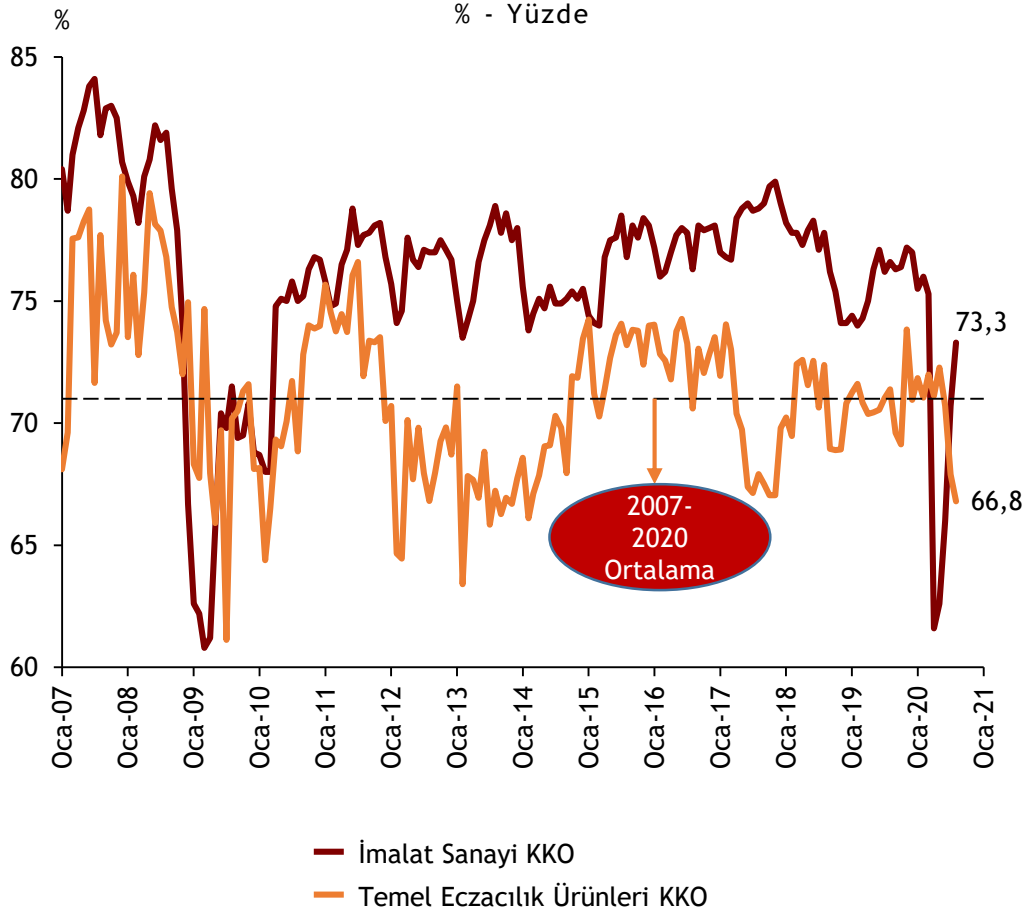

Sanayi Üretim Endeksi

Takvim Etkisinden Arındırılmış - Yıllık % Değişim

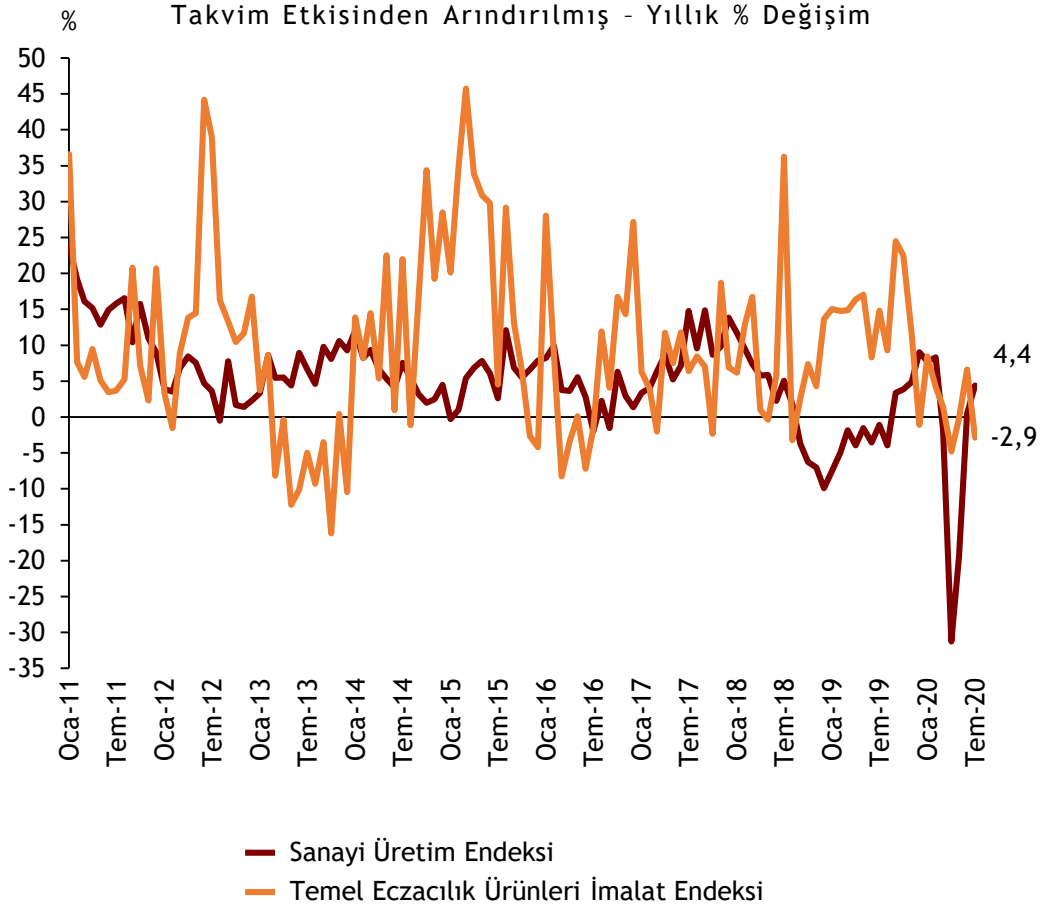

Kaynak: TCMB, TÜİK

alBaraka BANKNOT

Ağırlıklı ortalama fonlama maliyeti artmaya devam ederken Haziran 2018'den sonra GLP yeniden fonlama aracı olarak kullanılmaya başlandı.

Faiz Oranları

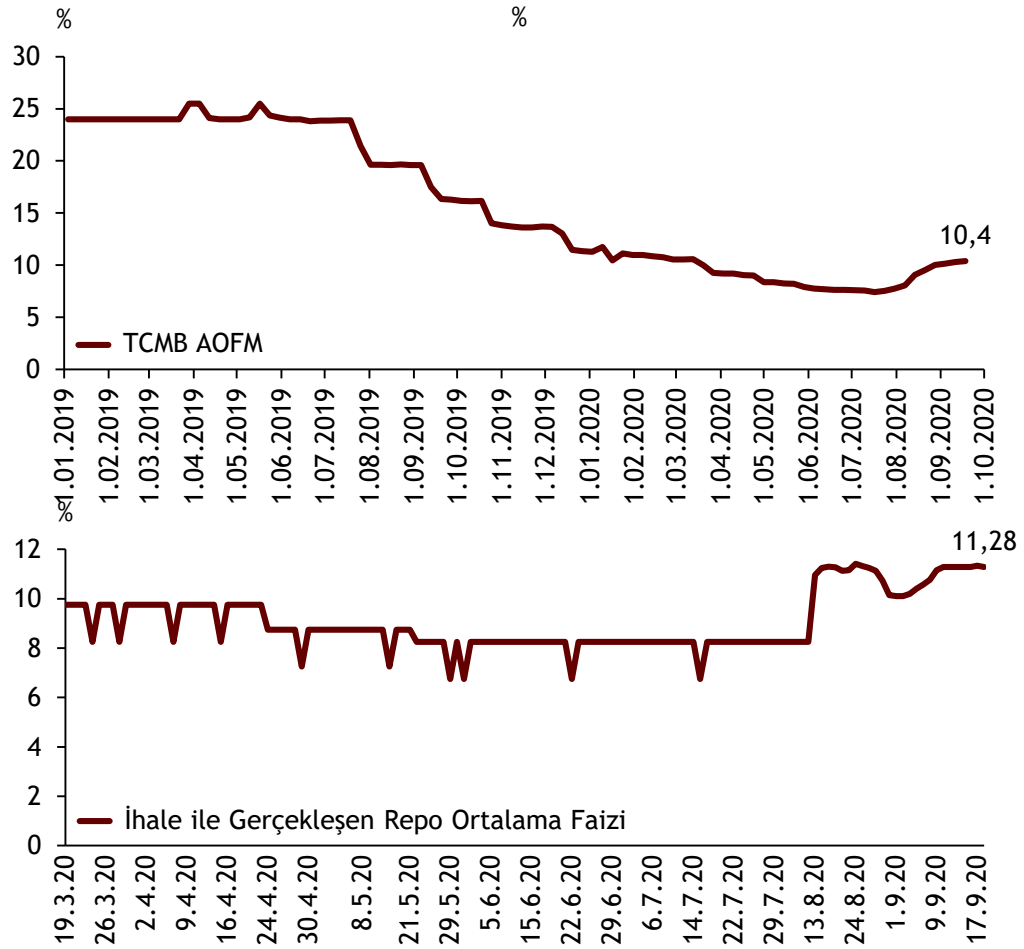

TCMB Fonlama Kompozisyonu*

1 Haziran 2020 Öncesi Haftalık & Sonrası Günlük Veri

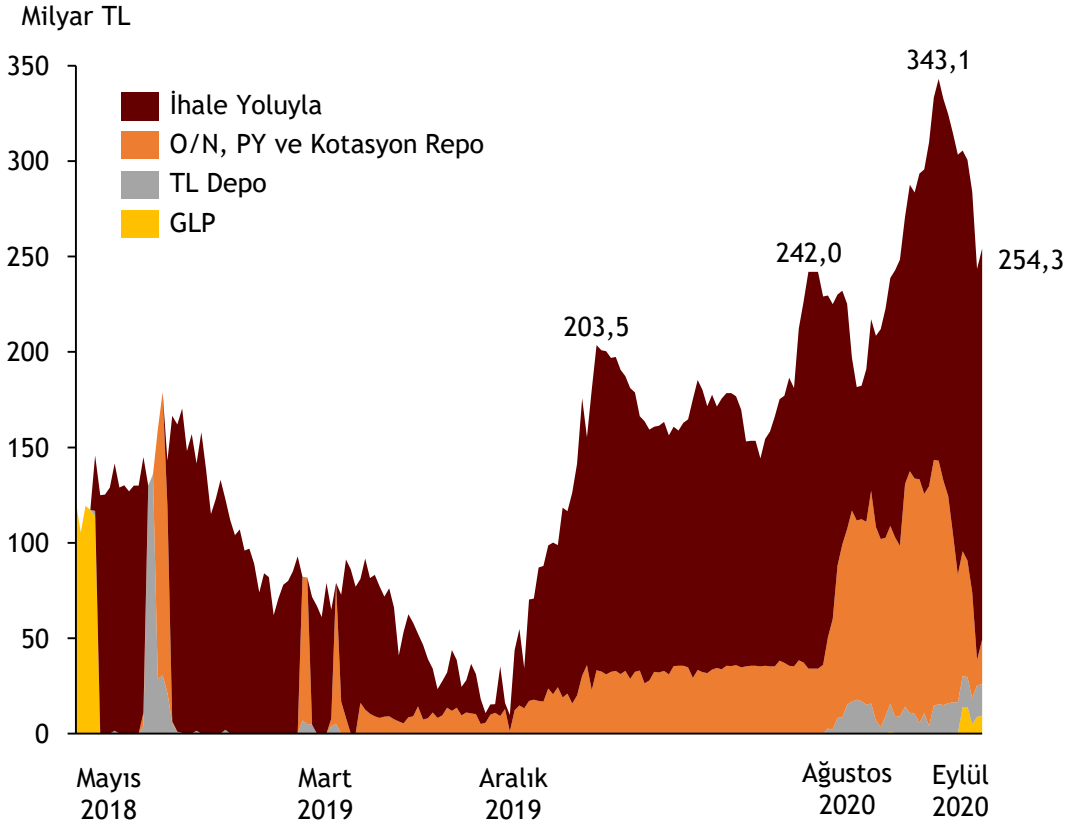

* Sterilizasyon miktarı hariç olup TCMB'nin son dönemlerde gerçekleştirdiği ortalama miktar 4,5 milyar TL seviyesinde.

Kaynak: TCMB, BIST

alBaraka BANKNOT

Türkiye - Faiz Oranları

Son dönemlerde hız kesmiş olsa da faizlerde trend yukarı yönlü.

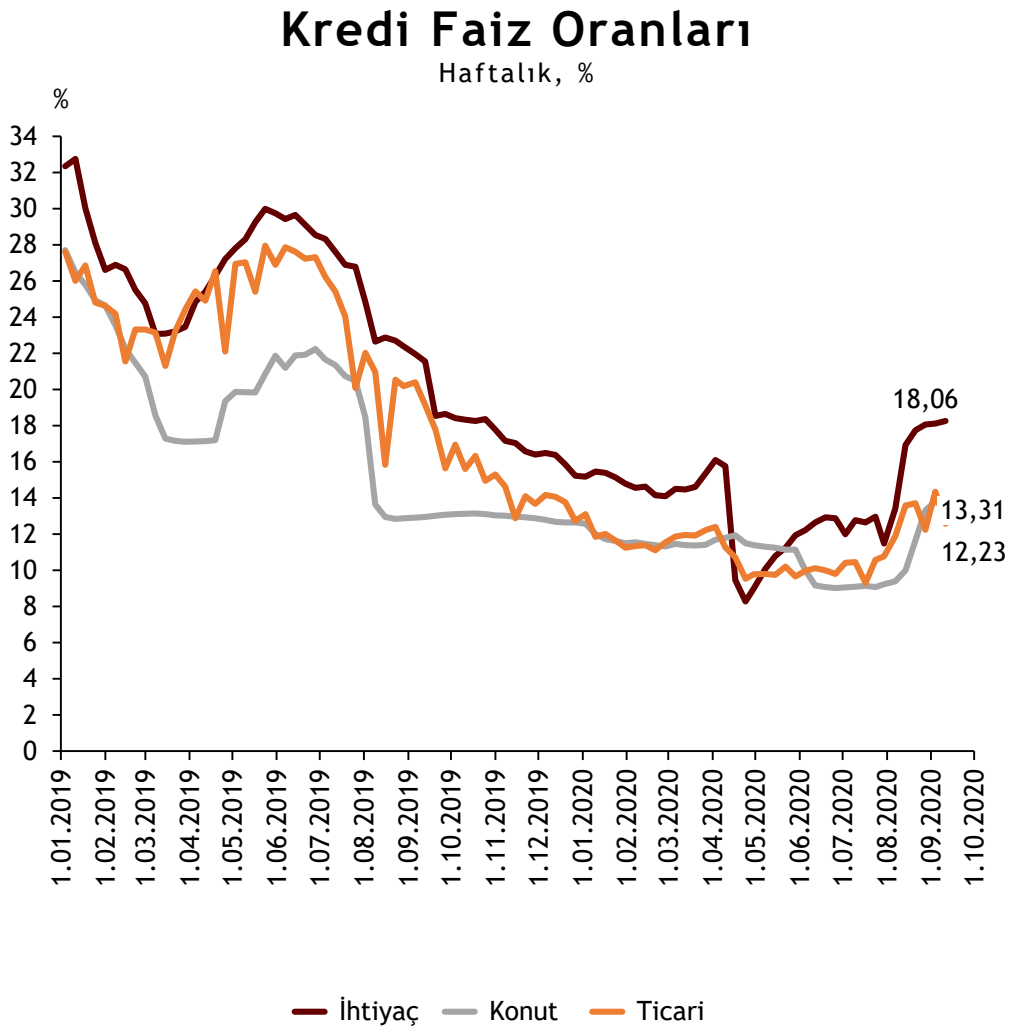

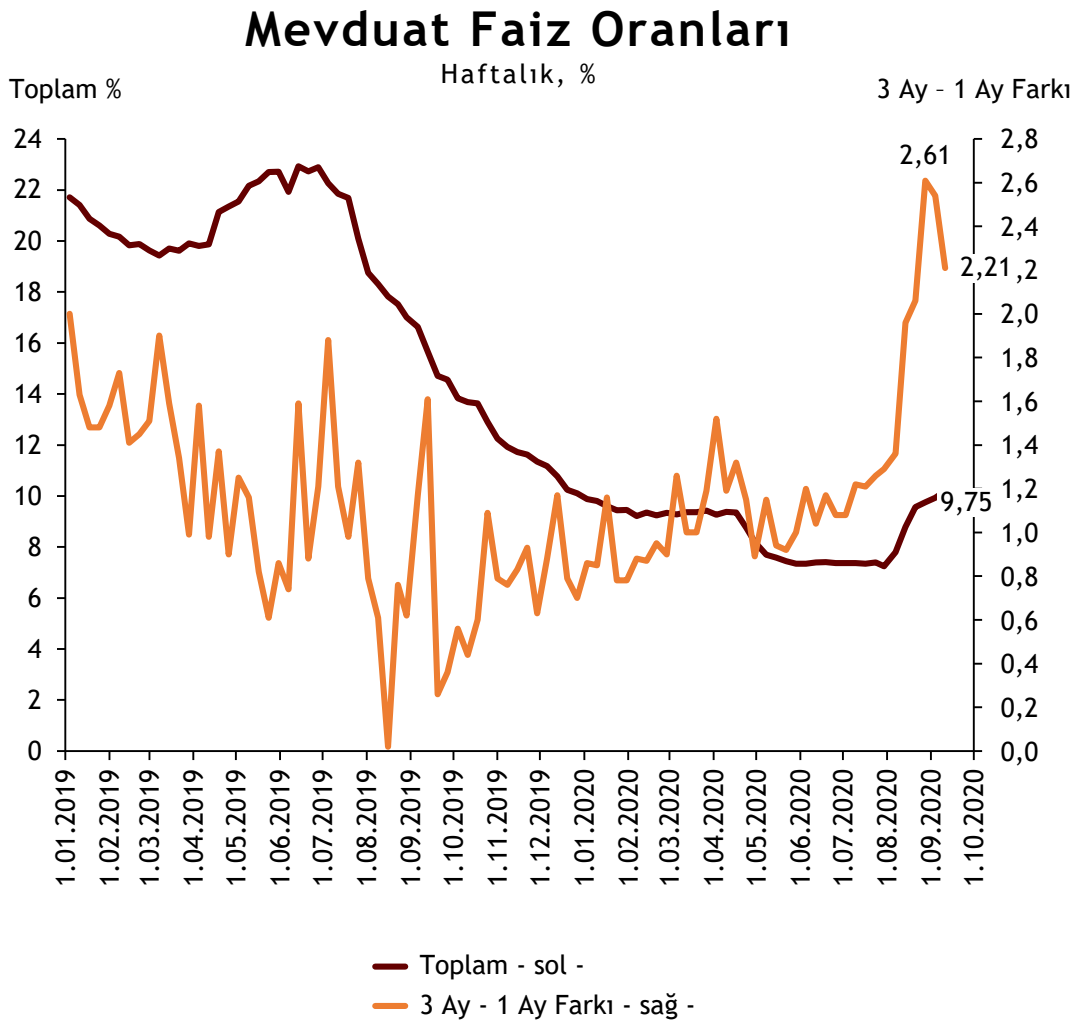

Kaynak: TCMB

alBaraka BANKNOT

Yurtdışı yerleşiklerin menkul kıymet portföyü son 1 aydır yatay seyrediyor.

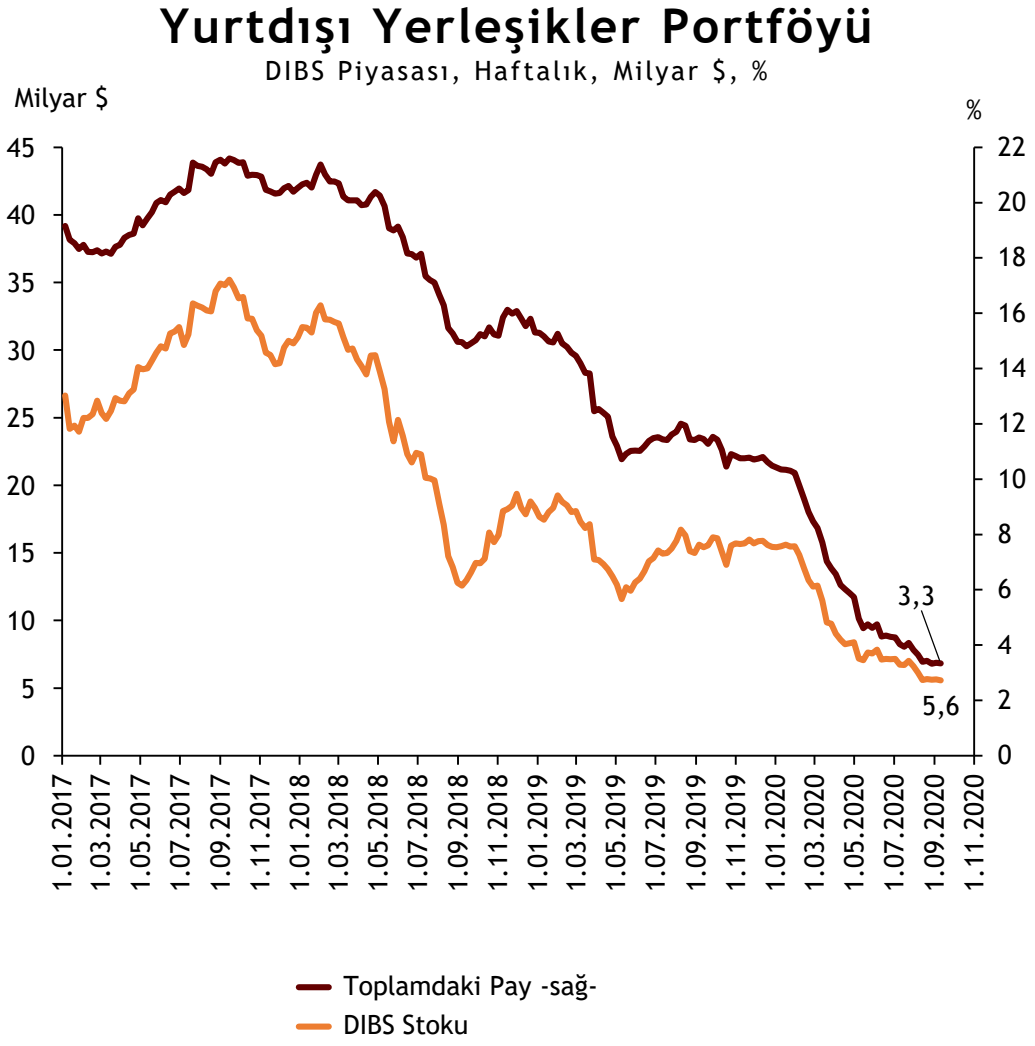

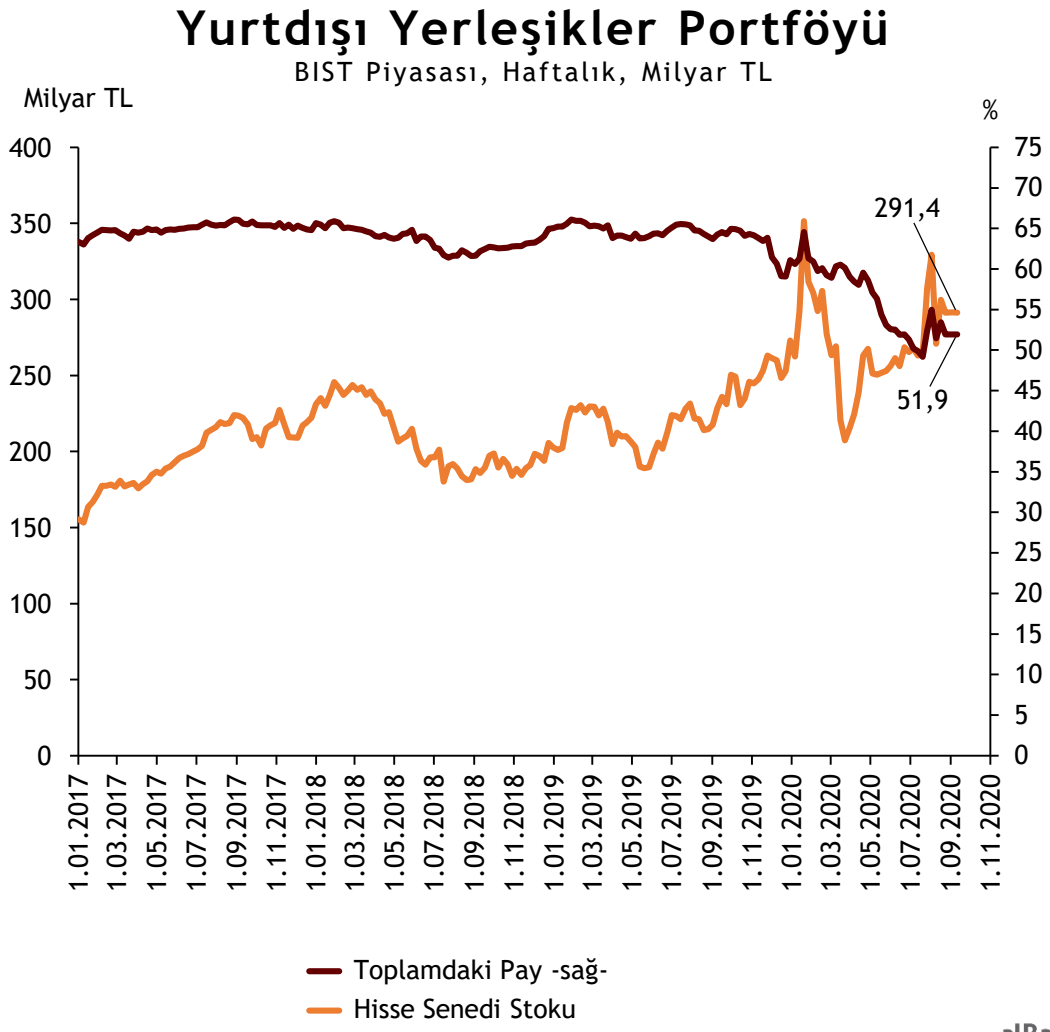

Kaynak: TCMB, BIST, MKK

alBaraka BANKNOT

Türkiye - Uluslararası Rezervler

Yılbaşından bu yana rezervler yüzde 20'ye yakın azalırken altın ağırlığının artışı dikkat çekiyor.

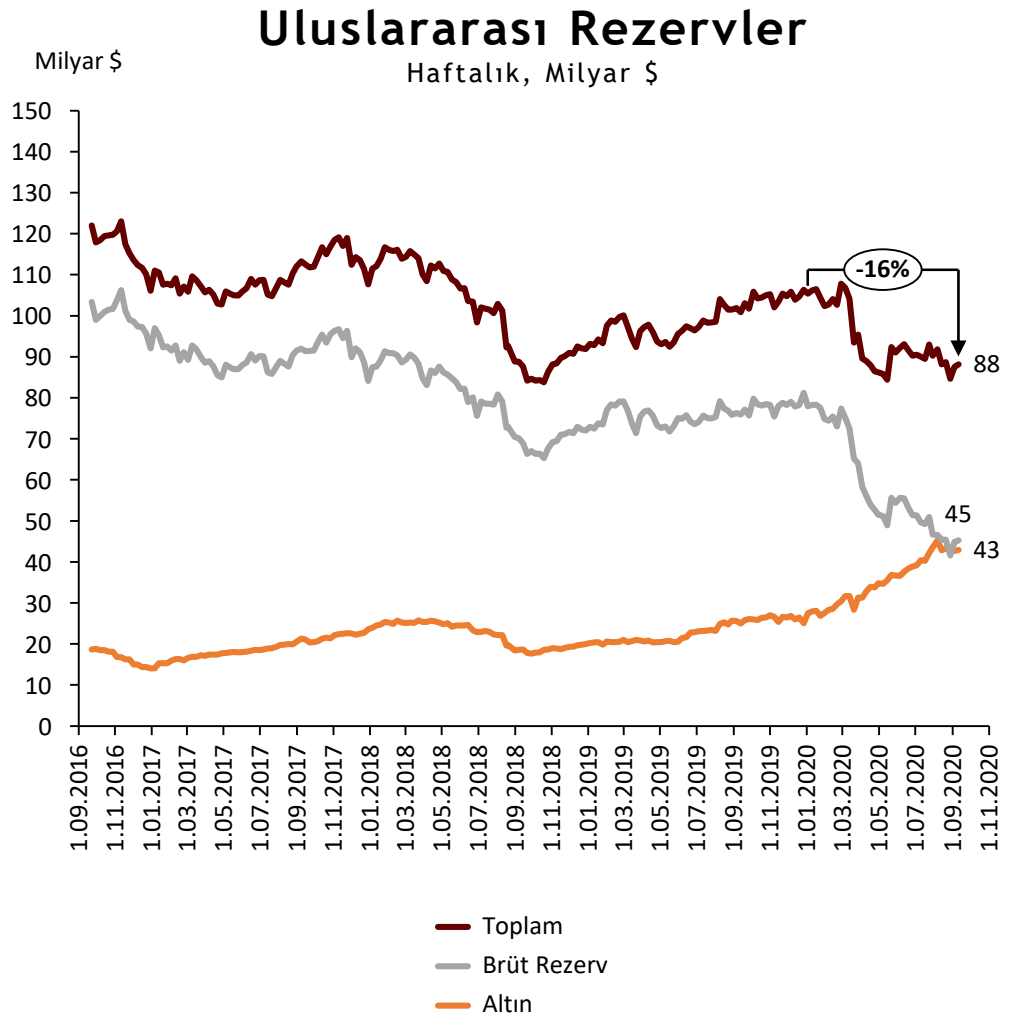

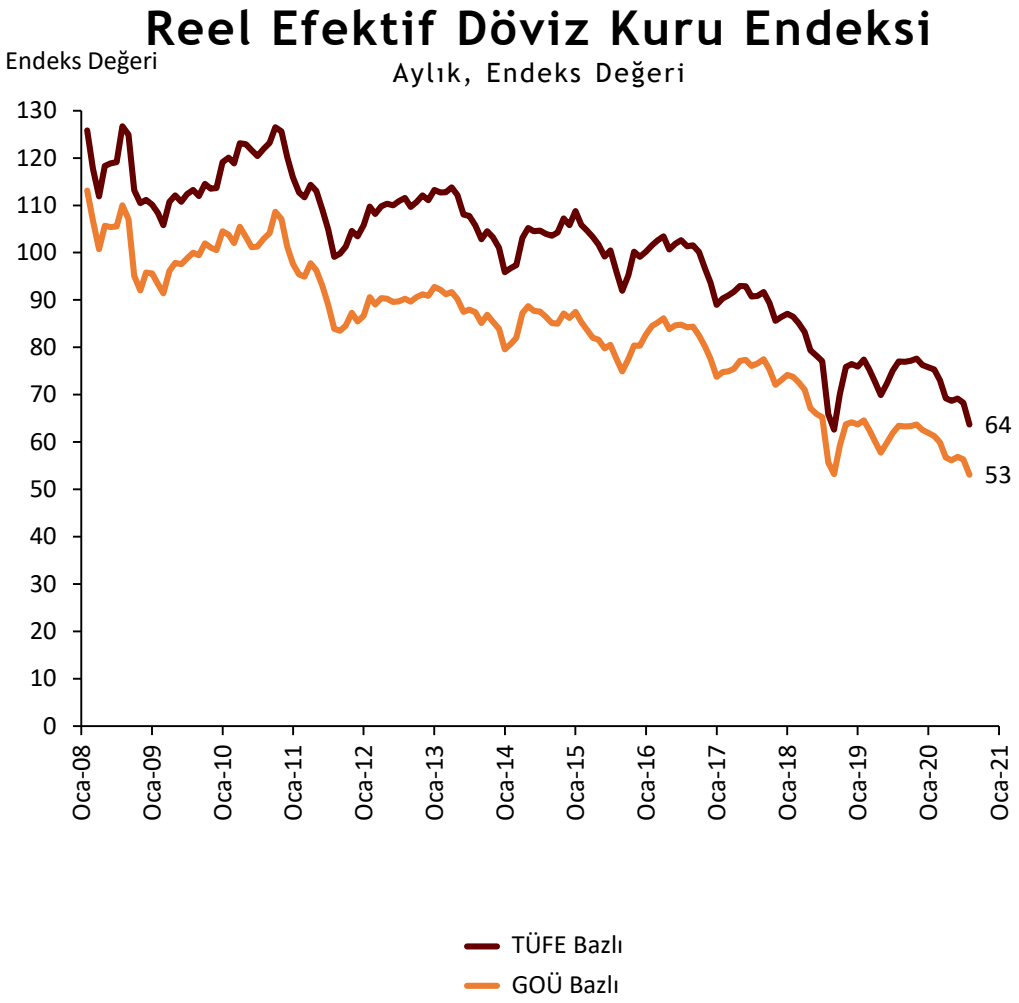

Kaynak: TCMB

alBaraka BANKNOT

Ekonomik Görünüm

Genel Değerlendirme

- Dünyada ikinci çeyrekte yaşanan karantina döneminin ardından ekonomik aktivite Temmuz ayıyla birlikte hızlı bir toparlanma dönemi yaşarken **Ağustos'ta da bu süreç hafif bir ivme kaybıyla da olsa devam etti**. Eylül ayı itibariyle dünya genelinde olduğu gibi ülkemizde de vaka sayılarında artışın yaşanması salgının seyri noktasında ikinci dalga endişelerini artırırken yeniden kısıtlama tedbirleri alınmaya başlandı. Ancak bu sefer çok olumsuz bir senaryo haricinde yeniden karantina dönemlerinin başlaması beklenmiyor. Dolayısıyla belirsizliğin önde olduğu bu durumda da **piyasalar bir yandan ikinci dalga endişesi bir yandan aşı beklentisiyle yön bulmaya** çalışıyor.

- Riskli ortamın yarattığı güvenli liman arayışında kıymetli madenler bu döneme damga vururken; **altın fiyatlarına dair gelişmeler** rezervlerden, enflasyona, dış ticaretten mevduatlara **ekonominin her alanını etkilemiş durumda**. Ağustos ayında mücevher fiyatı enflasyonu yukarı çeken önemli etkenlerden olurken TCMB rezervlerinde de altının toplam rezervler içindeki payı neredeyse %50 seviyesine ulaştı. Dış ticaret noktasında ise tedarik zincirlerinin sıkışması ve ticaretin tam ritmini bulmamasının yanı sıra Ağustos ayında artan talebe paralel şekilde altın ithalatı dikkat çekti. **6,5 Milyar $'lık dış ticaret açığının yaklaşık 4 Milyar $'ının altın ithalatı** kaynaklı. Öte yandan yılbaşından bu yana dolar bazında yüzde 30 yükselen altın, yüzde 50 yükselen gümüşün seyri nedeniyle banka fonları içerisinde de altının payı hızla arttı. Bu gelişmelere paralel şekilde BIST bünyesindeki altın ve gümüş fonlarına olan teveccüh de oldukça artmış durumda.

- İkinci çeyrekte yüzde 9,9 daralmanın ardından **üçüncü çeyreğe ilişkin veriler ekonominin toparlanma eğiliminde** olduğunu işaret ediyor. Hizmet sektörü ve ihracat tarafı tam bir ritme oturmasa da iç talep, sanayi ve imalat sektöründeki gelişmeler 3. çeyrekte V tipi toparlanmanın sinyalini veriyor. Bu V'nin sürdürülebilirliğini ise ikinci dalganın boyutu belirleyecek. Ayrıca tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de turizm ve havayolları sektöründeki daralmanın **2021 yılsonuna dek eski seviyelerine ulaşması zor** görünüyor. Finansal piyasalar tarafında da Türkiye'de piyasa faizinin artışının ardından yılsonuna kadar politika faizinde de bir miktar artış görebiliriz.

- Sektörler özelinde imalat sanayi güven endeksleri ve kapasite kullanım oranı normal seviyelerine dönerken kredi kartı harcamaları da salgın öncesi dönem harcamasını geçmiş bulunuyor. Ancak bu noktada **başta ulaşım olmak üzere özellikle mobiliteye** dayalı bazı sektörler salgın öncesi döneme geri dönmekte zorlanırken **salgın döneminde artan gıda harcamaları da normal seyrine** yakınsamış gözüküyor.

- Tüm bu verilerin ışığında koronavirüsün bir süre daha küresel ve ulusal makroekonomik ve finansal tüm göstergeler üzerinde etkili olmaya devam etmesi bekleniyor.

Teşekkürler…

alBaraka
BANKNOT